

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему:

«Висвітлення російсько-української війни британською газетою «The Times»»

Виконала: студентка II курсу, групи МА-2

спеціальності: 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

Куковинець Анастасія Сергіївна

Керівник д. політ. н., проф. Худолій Анатолій Олексійович

Рецензент _____

науковий ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол № ____ від “__” _____ 2024 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

м. Острог – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	9
1.1 Загальна характеристика публіцистичного стилю	9
1.2 Типові характеристики публіцистичного тексту	11
1.3 Характерні риси текстів воєнної тематики	15
1.4 Лексичні та стилістичні засоби у публіцистичних текстах	20
1.5 Експресивність як один з засобів висвітлення воєнних конфліктів ..	24
РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СТАТЕЙ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ	28
2.1 Жанрова різноманітність висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times"	28
2.2 Функції заголовків у висвітленні російсько-української війни.....	36
РОЗДІЛ 3. МОВНІ ЗАСОБИ ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ БРИТАНСЬКОЮ ГАЗЕТОЮ "THE TIMES" ..	41
3.1 Використання лексичних засобів	41
3.1.1 Особливості використання термінів	41
3.1.2 Використання фразеологічних одиниць	44
3.1.3 Особливості евфемізмів у публіцистичних текстах	52
3.1.4 Функції синонімів у текстах воєнної тематики	56
3.2 Вплив стилістичних засобів на висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times"	60
3.2.1 Використання метафор	60
3.2.2 Функції колоквіалізмів у воєнних текстах	63
3.2.3 Вплив синонімів на лексичне наповнення текстів	69

ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	82
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Роль армії як соціального інституту завжди була ваговою у світовій історії. Вона не лише відігравала безпосередню роль у військових конфліктах, а й брала активну участь у політичному житті держави. Військова мова – це складна система міжособистісних стосунків зі своїми правилами та законами спілкування. Вивчення військової мови охоплює різні дисципліни, включаючи лінгвістичний когнітивізм, теорію дискурсу, термінологію тощо [20, с. 65-67].

У наш час характер війни змінився: психологічні та інформаційні війни поряд з традиційними формами, такими як наступ і маневри. Мова, яка використовується для опису військових дій, стала нюансованою, часто маскує справжню природу конфліктів. Наприклад, широкомасштабні вторгнення можуть називатися в пресі «агресією», бомбардування — «запобіганням гуманітарній катастрофі», а війни — «антитерористичними операціями» або «наведенням конституційного порядку» [42, с. 74]. Маніпуляції мовою в контексті війни мають давню історію, як це можна побачити у війні у В'єтнамі, де були створені спеціальні терміни, щоб сформулювати наратив, представлений громадськості.

Військовий дискурс є складним і багатограним мовним явищем, що виявляє самостійність у своїх структурно-синтаксичних особливостях. Однак його взаємодія з іншими типами дискурсу не менш інтригуюча. Поява нових жанрів у військовому дискурсі, зокрема у сфері військових Інтернет-джерел, змінила його жанрові характеристики. Цей зсув сприяє швидкій передачі інформації в реальному часі та створенню каналів для міждискурсивної комунікації.

Попри увагу, яку лінгвісти приділяють дискурсу та військовому дискурсу, всебічне висвітлення військового дискурсу, його структурний опис та роль у ньому концепту «війна» залишаються недостатньо дослідженими.

Інтердискурсивні характеристики військового дискурсу, особливо у сфері публіцистики, також вимагають подальшого дослідження.

Актуальність дослідження полягає в необхідності детального розгляду військового дискурсу в світлі останніх змін, які посилили увагу до військової сфери та вплинули на лінгвістичну складову цього дискурсу, зокрема в процесі висвітлення військових подій в Україні. Важливим є цілеспрямоване дослідження термінології, стилістичних особливостей та функціонування цих мовних одиниць у засобах масової інформації та інших сферах комунікації.

Метою роботи виступає дослідження термінології, стилістичних особливостей та функціонування цих мовних одиниць в процесі висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times".

Виходячи з поставленої мети та теми роботи, виникають наступні **завдання**:

- надати загальну характеристику публіцистичного стилю;
- визначити типові характеристики публіцистичного тексту ;
- сформулювати характерні риси текстів воєнної тематики;
- визначити лексичні та стилістичні засоби у публіцистичних текстах;
- розглянути експресивність як один з засобів висвітлення воєнних конфліктів;
- дослідити жанрову різноманітність висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times";
- визначити функції заголовків у висвітленні російсько-української війни;
- розглянути використання лексичних засобів;
- дослідити вплив стилістичних засобів на висвітлення російсько-української війни британською газетою «The Times».

Об'єктом дослідження є публікації присвячені висвітленню російсько-української війни британською газетою «The Times» з розділу «Russia-Ukraine war».

Предметом дослідження є лексичні та стилістичні засоби, використані на позначення російсько-української війни у британській газеті «The Times».

У дослідженні використовувався різноманітний набір дослідницьких матеріалів, включаючи газетні тексти та статті як з друкованих видань «The Times», так і з Інтернету. Для ефективного досягнення мети та завдань дослідження було використано такі **методи**:

1. Системно-функціональний метод. Цей метод використовувався для вивчення функціонування мовних одиниць у військовому дискурсі. У центрі уваги було розуміння того, як лінгвістичні елементи діють у контексті військового спілкування. Цей метод передбачав класифікацію та аналіз мовних структур і функцій для виявлення моделей і ролей у дискурсі.

2. Метод стилістичного аналізу. Метод стилістичного аналізу застосовано для дослідження стилістичних особливостей військового дискурсу. Заглиблюючись у нюанси використання мови, цей метод має на меті виявити характерні стилістичні елементи, які характеризують спілкування у військовій сфері. Це могло включати уважне вивчення вибору слів, структур речень і риторичних засобів, щоб розрізнити унікальні стилістичні атрибути.

3. Метод словникових визначень. Метод словникових визначень використовувався для дослідження особливостей функціонування мовних одиниць у військовому дискурсі. Ймовірно, для цього знадобилося звернення до словників і мовних довідників, щоб визначити значення, конотації та нюанси, пов'язані з конкретними термінами чи виразами, що використовуються у військовому контексті. Мета полягала в тому, щоб отримати глибше розуміння лінгвістичних тонкощів, характерних для військової мови.

Використовуючи ці методи, дослідження прагнуло комплексно дослідити сучасний англomовний військовий дискурс, особливо зосереджуючись на лінгвістичних і прагматичних властивостях у сфері сучасної журналістики. Поєднання системно-функціонального методу, методу стилістичного аналізу та методу словникових визначень дозволило ґрунтовно дослідити тонкощі

використання мови у військовому контексті, проливши світло як на структурні, так і на функціональні аспекти військового дискурсу.

Практичне значення цієї роботи полягає у можливості використовувати її результати для більш глибокого розуміння риторики ЗМІ і стратегій формування громадської думки в міжнародному контексті, зокрема, дане дослідження спрямоване на аналіз характеристик мовних засобів, використовуваних британською газетою «The Times» для опису війни та оцінки її впливу на суспільні настрої. Матеріали даного дослідження можуть бути корисними для студентів, викладачів та дослідників у галузі лінгвістики, журналістики та міжкультурної комунікації, а також для перекладачів, які працюють з медійними текстами. Крім того, аналіз мовних засобів газети може бути застосований на практиці для розпізнавання оперативних прийомів і створення ефективних контрдіскурсів, що є актуальним у контексті сучасної інформаційної війни.

Практична апробація роботи відсутня.

Новизна отриманих результатів полягає у комплексному дослідженні мовних засобів, які використовуються у британській газеті «The Times» для висвітлення російсько-української війни, зокрема у публікаціях з розділу «Russia-Ukraine war». Робота зосереджена на аналізі лексичних засобів, метафор, фразеологічних одиниць, евфемізмів, синонімів та специфіці їх використання в англійськомовних медійних текстах, що дозволяє виявити особливості формування громадської думки через медійні тексти. Важливість даного дослідження полягає у тому, що воно здійснене на матеріалі актуальних подій, які мають глобальне значення, та охоплює період, який ще не отримав достатнього наукового осмислення. Отримані результати розширюють уявлення про стилістичний інструментарій сучасної англійськомовної журналістики та сприяють кращому розумінню ідеологічних та культурних особливостей британського інформаційного простору.

Структура даної роботи складається зі вступу, трьох основних розділів з їх підрозділами, висновків, списку використаних джерел та літератури і

додатків. У вступі окреслено актуальність теми та дослідження, мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, новизну та практичне значення роботи. У першому розділі проаналізовано публіцистичний стиль, надана характеристика британських публіцистичних текстів, зокрема, текстів воєнної тематики, та розглянуто лексико-стилістичні засоби у публіцистичних текстах. Другий розділ присвячений жанровій різноманітності статей воєнної тематики у британській газеті «The Times» та дослідженню функцій заголовків у висвітленні російсько-української війни. Третій розділ включає дослідження використаних лексичних засобів та стилістичних прийомів і їх вплив на сприйняття інформації. У висновках підсумовано основні результати дослідження. У списку джерел та літератури зазначені усі ресурси, які використовувалися для написання даної роботи. **У додатках містяться більш детальні приклади**

Загальна кількість сторінок – 92, обсяг роботи – 78 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Загальна характеристика публіцистичного стилю

Публіцистичний стиль у мовознавстві поєднує соціальні, когнітивні та стилістичні аспекти текстів, які служать для інформування чи впливу на громадську думку. В українській історії його формування припадало на початок ХХ століття і було важливим завданням українських мовознавців і публіцистів [жовтобрюх]. На відміну від українського контексту, англomовна публіцистика розвивалася в умовах вільнішого медіапростору, де преса функціонувала як самостійний елемент демократичного суспільства, на який влада не мала впливу [42, с. 64-65].

Публіцистичний стиль в Україні почав формуватися наприкінці ХІХ — на початку ХХ століття, що збігалось з розвитком української преси. Основною характеристикою публіцистичних текстів того часу стала боротьба за мову, зокрема за впровадження зрозумілої та доступної мови для широкої аудиторії. О. Маковей наголошував на тому, що публіцистика повинна була відображати живу, розмовну мову, яка була зрозумілою для народу, а не виключно літературну, аналізуючи розвиток української журналістики. Це забезпечувало популяризацію нових ідей і політичних поглядів серед простого населення.

З часом в українській публіцистиці почала активно вживатися лексика, яка поєднувала елементи народної мови з іншомовними запозиченнями, що сприяло інтернаціоналізації термінів та ідей. Водночас важливою була робота над мовною культурою публіцистів, яку зосереджували на правильності слововживання, стилістичній виразності та унікальності мови. Класичні постулати М. Левицького наголошували на необхідності створення єдиної літературної мови, яка б об'єднувала всі верстви суспільства та підтримувала політичну ідеологію. Справжнє збагачення мови публіцистики було відзначено в працях таких мовознавців, як М. Сулима та М. Гладкий, що наголошували на важливості використання фразеологізмів, синонімів та

емоційно насичених виразів, які могли б підвищити ефективність публіцистичних текстів.

Англійський публіцистичний стиль формувався в умовах, коли преса була незалежною від державних структур і виступала важливим інструментом демократії. Як зазначає А. Худолій у своїй монографії, англійська публіцистика значною мірою орієнтована на прагматичний вплив на читача [42, с. 45]. Він вказує на суттєві зміни, які відбулися в американській журналістиці, зокрема на еволюцію мовних засобів, що сприяли більшій емоційній виразності та доступності публікацій. У порівнянні з українським публіцистичним стилем, англійська журналістика орієнтується на більш об'єктивний, але разом з тим простий та доступний стиль. Особливо важливим є прагнення англійських публіцистів до стислості, чіткої побудови фраз та зрозумілості для широкої аудиторії, з огляду на інтереси та цінності демократичного суспільства.

Аналізуючи сучасну англійську публіцистику, А. Худолій також звертає увагу на вплив глобалізації та інформаційних технологій, що ведуть до стандартизації мови та використання загальноновизнаних термінів для швидкого і ефективного обміну інформацією [42, с. 196]. Водночас англійська публіцистика активно використовує мовні інструменти для маніпуляції емоціями читача, що дозволяє залучати його увагу до важливих соціальних проблем, зокрема через риторичні запитання, метафори, паралелізми та інші художні прийоми.

Незважаючи на різні історичні та культурні контексти, українська та англійська публіцистика мають спільну мету — вплинути на думки та почуття читача, проте вони досягають цього через різні лексичні та стилістичні засоби. В українському публіцистичному стилі більше уваги приділяється розвитку та збагаченню мовної культури, адже історично мова публіцистики повинна була не лише інформувати, але й виховувати читачів. В англійському публіцистичному стилі відзначаються більш прагматичні та об'єктивні

підходи, що дозволяють зберігати ефективність комунікації у демократичному суспільстві.

Підсумовуючи, можна зазначити, що публіцистика в обох мовах демонструє гнучкість і адаптивність до змін у суспільстві, однак через різні соціальні та політичні умови, кожна з мов має свої особливості в організації публіцистичних текстів, що можна прослідкувати через лексико-стилістичні засоби.

1.2 Типові характеристики публіцистичного тексту

Публіцистичний текст є важливим елементом комунікації, що має на меті швидке та ефективно донесення інформації до широкої аудиторії. Водночас він вирізняється своїм чітким і стиснутим стилем, орієнтуючись на зручність споживання інформації в умовах сучасного медіапростору. Важливими характеристиками таких текстів є активне використання метафор, що надають їм образності та глибини, а також прагматична націленість на формування громадської думки. Зміни в медіапросторі, зокрема вплив цифрових технологій, сприяли трансформації публіцистичних текстів, зробивши їх більш інтерактивними і доступними для широкої аудиторії.

Одна з основних характеристик публіцистичного тексту – це його стислий і чіткий стиль, який дозволяє ефективно передавати головну інформацію за мінімальний час. Така особливість зумовлена специфікою споживання публіцистичних текстів, які зазвичай мають бути доступними та зрозумілими для широкої аудиторії, що прагне швидко отримати необхідні відомості. Англійська публіцистика, особливо у засобах масової інформації, орієнтована на читачів, які хочуть швидко та зручно ознайомитися з актуальними подіями. В умовах високої інформаційної насиченості та постійного потоку новин, стилістика публіцистичних текстів має значення для утримання уваги та ефективної комунікації. Професор А. Худолій у своїй роботі «Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця ХХ – початку ХХІ століття» зазначає, що зміни в медіапросторі та технологічні

нововведення на рубежі тисячоліть призвели до того, що публіцистичні тексти стали більш стиснутими, динамічними та орієнтованими на оперативність передачі інформації, що забезпечує швидкий доступ до ключових фактів і сприяє максимальній інформативності [42, с. 262-263]. Зростання конкуренції між медіа та розвиток цифрових технологій сприяли тому, що журналістика стала все більше зосередженою на подачі новин у зручному форматі для споживачів, що прагнуть отримати інформацію якнайшвидше і найефективніше.

Наступною характерною рисою англійських публіцистичних текстів є активне використання метафор. Це допомагає не тільки зробити текст більш образним, але й виразити складні ідеї через простіші, більш зрозумілі образи, що робить інформацію доступною для широкого кола читачів. Метафори в публіцистиці відіграють важливу роль у формуванні емоційного відгуку та можуть значною мірою впливати на сприйняття подій. Вони дозволяють передати абстрактні концепції через конкретні образи, що дозволяє читачеві швидше зрозуміти ідею, а також сприяє кращому запам'ятовуванню основних меседжів. Професор А. Худолій у своєму дослідженні підкреслює, що метафори в публіцистиці часто використовуються для маніпулювання думками читача, створення емоційного відгуку та посилення певних соціальних чи політичних меседжів. Зокрема, вони допомагають висвітлювати проблеми або явища у певному контексті, сприяючи формуванню у громадськості певних уявлень або позицій щодо тих чи інших подій. Таким чином, метафори є не лише інструментом для художнього оформлення тексту, але й потужним засобом когнітивного та емоційного впливу на аудиторію [42, с. 218-219].

Окрім звичайних надають змісту тексту глибини і багатоаспектності також і концептуальні метафори, допомагаючи створювати яскраві та виняткові образи, що відображають складні соціальні чи політичні реалії. У роботі А. Худолія зазначено, що метафори можуть не лише декорувати текст, але й виконувати важливу когнітивну функцію, впливаючи на спосіб мислення

читача та сприяючи формуванню певних уявлень про події чи осіб. Метафори виступають як потужний інструмент для спрощення складних ідей, що допомагає зберегти увагу аудиторії і досягти емоційного відгуку. Наприклад, образи "боротьби" чи "битви" в публіцистичних текстах часто використовуються для опису політичних чи соціальних процесів, що дозволяє підсилити драматизм ситуації і створити у читача відчуття напруги, важливості і навіть екстреності подій [63, с. 177-178]. Такі метафори не тільки передають відчуття конфлікту чи суперечностей, але й сприяють емоційному залученню читача, змушуючи його ставити під сумнів стан речей або підтримувати певну думку. Це ефективно використовується для підвищення політичної чи соціальної активності, адже через метафори, що апелюють до конкретних уявлень, медіа можуть маніпулювати громадською думкою, посилюючи вплив на маси.

Основною метою публіцистичних текстів є не лише інформування, а й формування громадської думки. Публіцистика завжди прагне до досягнення певних прагматичних цілей: впливу на суспільство, стимулювання певних дій чи зміни поглядів. Тексти, особливо в умовах демократичних суспільств, виконують функцію не лише інформаторів, а й маніпуляторів соціальних наративів, направляючи думки аудиторії в певному напрямку. Згідно з аналізом А. Худолія, американські публіцистичні тексти кінця ХХ століття демонструють тенденцію до більш виразного акценту на прагматичному впливі. Вони стали активно використовувати різноманітні мовні та стилістичні прийоми для того, щоб не тільки інформувати, а й викликати емоційну реакцію або сформуванню у читача конкретну думку про те чи інше явище. Включення елементів, таких як заклики до дій, прямі заклики до зміни поглядів чи участі в політичних процесах, стає характерним для сучасної публіцистики. Публіцистичні тексти часто не обмежуються лише описом подій, а й активно формулюють соціальні та політичні меседжі, стимулюючи аудиторію до критичного мислення або до активної участі в громадському житті. Вони можуть включати критику політичних чи економічних явищ, заклики до

протестів чи підтримки певних ініціатив, що підсилює їх вплив на суспільство. Худолій також підкреслює, що зміни в функціонуванні публіцистики кінця ХХ століття стали відповіддю на нові соціально-політичні виклики і вимоги часу, що дозволило цьому жанру стати важливим інструментом в мобілізації громадянської активності і впливу на суспільні процеси [42, с. 26].

Англійські публіцистичні тексти часто характеризуються високим ступенем соціальної та політичної ангажованості. Вони можуть бути спрямовані на відображення суспільних проблем, підтримку певних політичних чи соціальних рухів, або ж на критику чинного порядку. Уже неодноразово згаданий раніше А. Худолій зазначає, що в умовах глобалізації і сучасних соціальних змін публіцистика, зокрема американська, все більше орієнтується на формування громадської думки та мобілізацію суспільства для дій на підтримку або проти певних політичних ініціатив [42, с. 219].

Зі змінами у медіапросторі та появою нових цифрових платформ публіцистика зазнала значних змін. Як зазначає А. Худолій, інтернет-технології зробили публіцистичні тексти більш інтерактивними та доступними для широкої аудиторії. Зокрема, професор вказує на те, що американські публіцистичні тексти, поширювані через онлайн-ЗМІ, мають більшу кількість мультимедійних елементів і є орієнтованими на швидке споживання [63, с. 182].

Англійські публіцистичні тексти зазвичай мають чітку структуру, яка сприяє легкому сприйняттю та швидкому засвоєнню інформації. Це можуть бути статті в газетах і журналах, блоги, редакційні колонки або навіть повідомлення в соціальних мережах. А. Худолій у своїй праці відзначає, що така структура є невід'ємною частиною функціонування публіцистики в умовах сучасного інформаційного суспільства, де важливо швидко донести основний меседж і утримати увагу читача [42, с. 36].

У підсумку, англійські публіцистичні тексти характеризуються високою інформативністю, чіткістю та стислістю, що відповідає вимогам сучасного інформаційного середовища. Використання метафор і фразеологізмів не лише

збагачує текст, а й допомагає формувати уявлення читачів про політичні та соціальні події. Такі тексти часто мають прагматичну мету — впливати на громадську думку та мобілізувати суспільство до дій, що стало значно простіше з розвитком цифрових технологій, адже публіцистика стала більш доступною і інтерактивною, що змінило її форму та спосіб споживання.

1.3 Характерні риси текстів воєнної тематики

Професійна субмова, наприклад військова мова, являє собою спеціалізовану форму мови, пристосовану для професійного використання, найдинамічнішим компонентом якої є лексична підсистема. Військова лексика охоплює сукупність мовних елементів, об'єднаних спільними значеннями, що відображають концептуальну, змістовну та функціональну подібність явищ, які вони описують. Цей словниковий запас складається з двох основних компонентів: ядра, що складається з термінологічної лексики, і периферії, яка охоплює нетермінологічну та субстандартну лексику [4, с. 4].

В. Шевчук визначає військовий термін як «слово або словосполучення, що вживається для позначення певного спеціального поняття у сфері військової науки або військової техніки» [43, с. 8]. Поняття «військова нестандартна лексика» охоплює різні соціально-функціональні класи слів, які використовуються в неформальному військовому спілкуванні, зокрема жаргонізми, сленгізми та сленгові фразеологізми.

Подібно до визначення поняття «військовий термін» підходить і Н. Гарбовський, вважаючи його спеціальним терміном із простою або складною формальною структурою (словосполученням), що стосується поняття в галузі військової справи, військової науки, техніки, військових видів діяльності, часто містять терміни «військовий» або «бойовий» у своїй семантичній структурі [9, с. 48].

А. Аксьонов класифікує «військову лексику» як слова і словосполучення, що використовуються для позначення військових понять, виділяючи три основні компоненти: військову термінологію, неофіційні

еквіваленти військових термінів і військові арготизми. Він стверджує, що військові терміни передають об'єктивні описи предмета і в основному зустрічаються в офіційній військовій літературі [2, с. 4-5].

Л. Нелюбий розглядає англomовну військову лексику з точки зору військового перекладу та класифікує її на три основні групи: військова термінологія, військово-технічна термінологія та емоційно насичена військова лексика [23, с. 13].

У військових документах можна спостерігати наявність спеціалізованої військової фразеології, що включає як змінні, так і стійкі вислови, які рідко вживаються в літературній мові, але поширені в мовному спілкуванні на військову тематику.

У лінгвістичному та регіональному контексті військова лексика охоплює всі елементи військового дискурсу, які відображають вплив культурних, історичних, регіональних, вузькоспеціальних та інших екстралінгвістичних факторів, виражених через специфічні мовні вирази.

Підсумовуючи, існують різні точки зору щодо визначення «військової лексики». Тим не менш, важливо визнати військову лексику як спеціалізовану форму мови, на яку впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Як правило, військова лексика поділяється на три основні групи: військова термінологія, яка представляє поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, збройними силами та методами ведення війни; військово-технічна термінологія, що включає науково-технічні терміни; і емоційно насичена військова лексика, що охоплює слова та фрази, які переважно вживаються в розмовній мові військовослужбовців і служать стилістичними еквівалентами відповідних військових термінів.

Протягом усієї світової історії армія як соціальний інститут незмінно займала значну роль у системі держави. У наш час вона не лише відіграє безпосередню роль у вирішенні військових конфліктів, а й активно впливає на політичний ландшафт будь-якої нації. Військові характеризуються складними міжособистісними стосунками, які регулюються власним набором правил і

норм спілкування. Дослідження військової мови в її структурному, змістовному та функціональному вимірах здійснюється через призму лінгвістичного когнітивізму, теорії дискурсу, термінологічних досліджень та інших відповідних дисциплін.

Військовий текст стоїть на перетині військового, наукового та технічного текстів. Він виникає в результаті інституційного спілкування, використовуючи спеціальну мовну систему, адаптовану до професійних цілей. Військовий текст є вузькоспеціалізованою сферою професійного спілкування. В. Погонєць визначає військовий текст як «комунікативну підсистему мовлення (включаючи такі невербальні компоненти, як прагматичні, соціокультурні, психологічні фактори)» [29, с. 12].

Військові інституційні тексти тісно переплітаються з соціальною практикою, описуються як регульоване інституційне мовне утворення, властиве збройним силам, що охоплює всі комунікативні аспекти та взаємодіє з соціокультурними, прагматичними та психологічними факторами. Цей тип текстів відображає структурні атрибути армії як соціального інституту та демонструє відмінні характеристики, включаючи унікальний спосіб спілкування, схильність до постійних змін, гендерно-центричний (переважно чоловічий) характер, загострене відчуття хронотопічності (часу), просторової орієнтації), регіоналізації (орієнтованість на конкретні території), а також універсальності (відносно всієї держави). Він також демонструє тісний зв'язок з іншими типами інституційного дискурсу (такими як діловий, політичний, освітній, технічний та економічний), зображуючи конфліктні ситуації між військовою сферою та іншими аспектами життя військовослужбовців. Крім того, він відзначається посиленою ієрархічною структурою та номенклатурою в мовному вираженні.

За своєю спрямованістю англійський військовий текст підпадає під категорію інформаційного тексту. Це тому, що військові тексти стосуються тем, пов'язаних з війною, військовими операціями, конфліктами, зонами

підвищеної напруги, глобальними та локальними гарячими точками та гуманітарними кризами.

Існують різні класифікації жанрів військових текстів. Наприклад, Г. Стрілковський виділяє два стандартних типи військово-технічних текстів за їх функціональним призначенням:

- 1) інформаційні тексти (військово-наукові, військово-інформаційні та військово-публіцистичні);
- 2) тексти, які регулюють життя і діяльність військовослужбовців (положення, інструкції, військово-ділові тексти, такі як накази, доповіді, зведення), які часто називають «військовими документами» [39, с.100-101].

Ю. Дуброва, яка досліджує військовий дискурс як статусно-орієнтований тип дискурсу, виділяє специфічні характеристики:

- 1) виробники абстрактного тексту;
- 2) чітко визначені адресати, пов'язані з регулюванням їхніх прав і обов'язків та їх соціальної функції;
- 3) високий ступінь інформаційної щільності, підкреслення фактичного змісту, ясності, чіткості, лаконічності, а часом і двозначності;
- 4) низький рівень інтердискурсивності;
- 5) високий ступінь стандартизації [11, с. 10].

Військово-технічні матеріали та офіційні військові документи, які становлять структуровану сферу військового дискурсу, демонструють кілька спільних лексичних характеристик. Це включає часте використання спеціальної термінології, яка з часом еволюціонує через вилучення певних термінів з обігу, зміну значень та введення нових термінів у відповідь на реорганізацію збройних сил і розробку нової зброї та військової техніки. Це також передбачає включення аббревіатур та індексних позначень разом із умовними знаками для представлення різноманітної зброї та військової техніки. Система умовних позначень стандартизована для всіх видів збройних

сил, що забезпечує послідовність і розуміння для тих, хто з нею знайомий. Наприклад, «СН-47А» означає «вантажний вертоліт», де «47» означає номер конструкції, а «А» означає першу модифікацію.

Неформальний військовий дискурс переважно приймає форму усного спілкування. При дослідженні військового дискурсу з його двома основними компонентами – текстом і контекстом – стає очевидним, що контекст відіграє ключову роль у неформальному військовому дискурсі. Неформальне спілкування в армії значною мірою спирається на відносно рівні статусно-рольові відносини між комунікантами. Сленг і розмовні вирази більш поширені серед солдатів, ніж серед призовників, курсантів військових училищ і офіцерів. Це підкреслює важливість ієрархії як фундаментального аспекту військового життя та військового дискурсу. Кожен з різних типів інституційного дискурсу демонструє власний унікальний баланс між статусними та особистими компонентами. Особливість військового дискурсу полягає в його публічних інституційних рамках. Військові, як добре структурована державна інституція, допускають обмежений ступінь особистого самовираження, що є найбільш очевидним у неформальних аспектах військового дискурсу.

Серед текстів у неформальному військовому дискурсі військова фантастика виділяється як емоційно насичений і стислий спосіб подачі інформації. Цей жанр насамперед служить для інформування аудиторії, іноді з маніпулятивною функцією, що заслуговує особливої уваги та дослідницького інтересу. Вплив на аудиторію через приховані маніпуляції та регулювання поширення інформації є характерною рисою військового дискурсу [18, с. 115]. Він відображає складні військово-політичні реалії та взаємовідносини між сторонами, залученими в конфлікт, і спостерігачами на всіх етапах конфлікту: його початку, продовження та завершення. Риторика таких повідомлень дотримується суворих жанрових обмежень, наголошуючи на масовості читача, але часто позбавлена справжньої інтерактивності та

здатності реципієнта обирати комунікативну стратегію у відповідь, вступаючи в діалог .

У цьому контексті дискурс художніх текстів військової тематики є інформативним, оскільки автор прагне донести конкретну інформацію через опис емпіричного досвіду з метою розширення чи навіть зміни світогляду, цінностей і дій читача.

Як підкреслюють О. Кучинська та О. Ларченков, глобальні особливості військового дискурсу виявляють його часовий (динамічний) характер щодо цілей, завдань і вимог, які висувають органи державної влади. Військова доктрина діє як вторинна система у військовій установі. Військові відомства здійснюють сувору ієрархію та централізоване керівництво, наголошуючи на підзвітності посадових осіб [18, с. 114].

Отже, деякі жанри у військовому дискурсі мають перевагу над іншими, віддаючи перевагу ясності та логічному викладенню ідей, стандартним структурам тексту, різноманітному комунікативному змісту та різному ступені комунікативної інтенсивності.

У підсумку, можна визначити військовий дискурс як регульовану інституційну мовну продукцію, притаманну збройним силам, що охоплює складну систему взаємодій між особистими та інституційними компонентами. Ця складність яскраво проілюстрована аналізом формальних і неформальних компонентів військового дискурсу.

1.4 Лексичні та стилістичні засоби у публіцистичних текстах

Мовні та нелінгвістичні елементи в публіцистичних текстах в основному орієнтовані на соціального читача. Така орієнтація на читача зумовила визначальну рису публіцистичних текстів — вторинність, оскільки вони створені для відстроченої комунікації, коли автор відокремлений від масового читача (аудиторії) у часі та просторі [26, с. 123].

Стилістичний вибір у сучасних публіцистичних текстах зумовлений двома відмінними ознаками — стандартністю та експресивністю. Дослідники,

як вітчизняні, так і зарубіжні, виокремлюють численні функції, пов'язані з публіцистикою, наприклад, С. Єрмоленко наголошує на інформативній та просвітницькій [14, с. 348], Г. Сагач акцентує увагу на популяризаторській та просвітницькій [33, с. 40], а Г. Солганік виділяє аналітичну та критичну функції [36, с. 16].

Однак основними функціями, які охоплюють усі вищезазначені функції та найвиразніше відображені в мовному стилі, є інформативна та прагматична функції, зокрема вплив на масового читача (аудиторію) [53, с. 120].

Інформативна функція в публіцистичних текстах, визначена як денотативна і має певні стилістичні характеристики, до яких належать:

1. Наголос на документальній і фактичній точності;
2. Відчуття стриманості, формальності чи нейтральності, що підкреслює важливість фактів та інформації;
3. Ступінь загальності та зрозумілості викладу завдяки аналітичному та фактичному аспектам, часто поєднаним з образною конкретністю висловлювання;
4. Аргументованість викладеної інформації [10, с. 82].

Прагматичний аспект, ідентифікований як функція впливу, відрізняється від наукового дискурсу, де автор насамперед звертається до інтелекту читача, використовуючи логічні аргументи чи точні розрахунки. Також цей аспект є багатовимірним та полягає у впливі на масову аудиторію. Він охоплює як раціональну складову впливу, включаючи логіку та аргументи, так і емоційну, що сприяє залученню більшої аудиторії. Емоційна складова прагматичного аспекту полягає у чіткій позиції автора до змісту, через що публіцистичні тексти зазвичай виражають точку зору певної соціальної групи, транслюючи її позицію на більш масову аудиторію, що дозволяє не лише інформувати, а й формувати громадську думку, використовуючи вплив емоцій.

Отже, вимога впливу на масового читача надає сучасним публіцистичним текстам характерну рису — їх експресивність. Водночас

потреба у швидкому поширенні інформації та суспільно значущого контенту зумовлює ще одну рису: нейтральність або стандартизованість.

Стандартизація проявляється у виділенні на різних рівнях стилістичних елементів, зокрема лексичних, морфологічних, синтаксичних, образних, графічних, графо-фонетичних особливостей, властивих даному типу тексту. Експресивно-стилістичні особливості, навпаки, допомагають передати емоційно-коннотативну й оцінну сторону подій і фактів, викладених у публіцистичних текстах [31, с. 145].

Експресивність у публіцистичному тексті охоплює всі мовні засоби, які використовуються для яскравого відображення його змісту та позиції автора, посилення їх впливу на читача [Довідка Маслова, 2001, с. 179]. Оскільки публіцистичні тексти розраховані на широку аудиторію, автор повинен захоплювати читача не лише темою, а й мовою, яку він використовує. Це включає різний ступінь експресивних відтінків, які супроводжують мову та роблять її яскравою. Експресія часто призводить до більш складних і розширених структур слів і речень, збагачуючи зміст [36, с. 12].

Термін «експресія» щодо функціональності та емоційності узагальнив Т. Винокур, якому зручно злити ці дві ознаки, оскільки вони часто переплітаються у вираженні. За словами Винокура, коли різні виразні елементи поєднуються, вони не переходять один в одного і не втрачають своїх відмінних рис. Натомість вони зрівнюють свої функції вздовж комунікативної лінії узуса, обидва працюючи разом, щоб створити експресивний ефект у висловлюванні, який відомий як його вираження [8, с. 57].

В іншомовних прес-текстах різноманітні стилістичні засоби різного рівня служать комунікативним і прагматичним цілям. Давайте заглибимося в особливості цих стилістичних засобів:

1. Стилістично нейтральні лексичні засоби становлять стандартизований словник публіцистичних текстів і передусім служать позначенням суспільно значущих реалій.

2. Експресивні лексичні засоби використовуються для створення позитивного чи негативного експресивного впливу. Вони переважно використовують загальноживану лексику, щоб забезпечити доступність для широкого кола читачів [1, с. 95].
3. Фразеологізми в публіцистиці забезпечують максимальний рівень інформативності в поєднанні з емоційною наповненістю та експресивністю. Вони відіграють вирішальну роль у досягненні основних цілей газетно-публіцистичного стилю, таких як ефективне донесення інформації.
4. Терміни, пов'язані з темою або предметом, що розглядається, часто вживаються в сучасних прес-текстах. Вони сприяють успішній інформативній комунікації, прямо й чітко називаючи факти та явища, усуваючи потребу в розлогих поясненнях. На вибір термінів впливає тема тексту, професійна компетентність автора та підготовленість соціального читача [55, с. 687].
5. Для ущільнення термінологічних лексичних одиниць і посилення інформативності тексту використовуються скорочення. Топоніми надають додаткову логодеїктичну інформацію та сприяють успішній комунікації в публіцистичних текстах.
6. Стилістичні засоби морфологічного рівня передбачають використання частин мови або їх граматичних категорій для досягнення певних комунікативних чи прагматичних ефектів. Прикметники та прислівники часто використовуються для надання виразності, тоді як часові категорії в дієслівних часах мають на меті точно відобразити реальний аспект зображених ситуацій або подій.
7. Синтаксичні та стилістичні засоби в текстах преси використовуються для ефективної комунікації на рівні синтаксичної організації. Еліптичні речення, наприклад, є поширеним способом зробити тексти лаконічними та інформативними. Використання прямої мови в публіцистиці свідчить про вторинність текстів і підвищує їх

достовірність за рахунок незмінності прямих цитат. Для створення ефекту інформативного спілкування використовується непряма мова.

На добір стилістичних засобів на різних рівнях впливають комунікативні інтенції та прагматична настанова авторів. Лексичні вибори пов'язані із здійсненням стандартизації та експресії в публіцистичних текстах, а також із досягненням мовної економії за рахунок лаконічності та метафоричних елементів. Морфологічні засоби сприяють жанрово-стилістичному характеру сучасних іншомовних текстів преси. Експресивний синтаксис використовує різні інструменти для створення виразного тексту.

Загалом ці стилістичні засоби сприяють посиленню впливу та ефективності текстів іншомовної преси на читача.

1.5 Експресивність як один з засобів висвітлення воєнних конфліктів

Сучасний новинний дискурс виявляє помітну схильність до емоційності, оціночності, експресивності та постійного пошуку різноманітних способів донесення цих аспектів. Журналісти прагнуть привернути увагу читачів до конкретних фактів, явищ і проблем, створити захоплюючу атмосферу, збалансувати логічні міркування з емоціями, надати експресивну оцінку, закріпити її у свідомості читачів, сформувані їхню позицію щодо теми, спонукати до конкретної практичної діяльності. Такі особливості новинного дискурсу підтверджує у своїй праці С. Єрмоленко, акцентуючи увагу на важливості публіцистичного стилю в контексті інформативності та впливу на громадську думку [12, с. 562]

У сфері комунікації існують різні трактування терміну «експресивність». В. Маслова виділила три семантичні функції мовних одиниць на основі їхньої символічної природи та тристоронньої природи мовних знаків:

1. експресивна функція, яка ідентифікує мовця;
2. апелятивна функція, спрямована на звертання до слухача;

3. представницька функція, яка служить меті представництва [22, с. 205].

Ці функції вважаються незалежними змінними. Експресивність можна розуміти широко, охоплюючи не тільки емоції, як запропонував Ш. Баллі, який пов'язував її з будь-яким мовним або мовленнєвим аспектом, пов'язаним з емоціями.

Ш. Баллі зазначав, що «прийоми або механізми функціонування мови дотримуються певних правил і, слідуючи цим правилам, можуть впливати з певних емоційних мотивів» [3, с 107]. Незважаючи на численні дослідження, єдиного тлумачення «виразності» не досягнуто, що робить його складним і багатогранним поняттям. У цьому контексті ця дискусія буде зосереджена на експресивності у поданні новинного матеріалу.

Різні тлумачення експресивності включають:

1. стилістична виразність;
2. виразність, пов'язана з образністю;
3. експресивність, пов'язана з функцією цілеспрямованого впливу на адресата та підсилення комунікативного наміру мовця;
4. експресивність як конотація та оцінка, що передбачає вираження додаткових семантичних відтінків або підсилення основного значення;
5. експресивність як мовна одиниця, що підсилює силу впливу через семіотичну ампліфікацію та образність. [22, с. 214]

Експресивність у тексті спрямована на максимальну мовну різноманітність і не нейтральну номінацію, щоб мати найбільший вплив на одержувача повідомлення. Загальна виразність тексту є результатом різноманітних елементів, зокрема емоційності, оціночності, інтенсивності, стилістичних ознак, структурно-композиційних властивостей, підтексту. Формування виразності тексту залежить від таких факторів, як мотиви автора, важливість комунікативного завдання, ставлення автора до зображуваних предметів і подій.

Основним чинником сучасного трактування експресивності є її функціональний аспект, який виконує як стилістичну, так і прагматичну функції. Експресивність може бути створена за допомогою таких прийомів, як внутрішній монолог, ампліфікація (посилення через подібні визначення, синоніми та порівняння), тавтологія та напруга. Підтекст — важливий спосіб посилити виразність тексту. Ефект помилкового очікування, форма передбачення, заснована на порушенні передбачуваності, може бути використана для створення виразності [1, с. 95]. Оманливі очікування можуть виникати на різних мовних рівнях і часто використовуються в таких літературних прийомах, як парадокси, оксюморони, каламбури, деформації ідіом та інші типи алогізмів [22, с. 210].

Прагмалінгвістичний аспект тлумачення категорії експресивності залежить від взаємодії між намірами мовця та досягнутими результатами. З когнітивної точки зору експресивний вимір тексту реалізується через два тісно пов'язані відносини. По-перше, виражальні засоби безпосередньо впливають на процес сприйняття й розуміння тексту реципієнтом, регулюючи його розумову діяльність. По-друге, зміни відбуваються у свідомості та поведінці реципієнта як наслідок сприйняття та розуміння тексту, впливаючи на його індивідуальний досвід та досягнення прагматичних цілей.

В. Маслова розрізняє денотативний і експресивний аспекти тексту. Експресивність охоплює всі форми виділення, виділяючи мовну особливість на більш нейтральному тлі. Експресивність може бути закладена в мовних одиницях або в композиції та структурі тексту. Відсутність у тексті специфічних мовних елементів також може передати виразність. Текст може сприйматися як експресивний, навіть якщо автор свідомо не надавав йому експресивності в силу особливостей особистості реципієнта експресивний [22, с. 193-197].

Щоб перейти від загального розуміння виразності до способів її реалізації, важливо розрізняти «засоби» і «прийоми». Засоби відносяться до мовних одиниць на всіх рівнях мови, включаючи такі стилістичні засоби, як

тропи, які використовує автор для створення виразності тексту. Прийоми стосуються сюжету, теми, композиції та організації текстових елементів, які використовує автор під час створення тексту.

Для створення експресивних прийомів використовується кілька механізмів, таких як незвичайне функціонування мовних елементів, відхилення від нормативних структур, інтенсифікація через порушення однотипності стилістичного контексту, пропуск або очікувана поява елементів.

Традиційні класифікації експресивних синтаксичних конструкцій, запропоновані такими вченими, як В. Адмоні та Т. Сильман, класифікують ці конструкції на основі відхилення від норми і включають такі групи:

1. Незвичайне розміщення елементів, наприклад, виворіт.
2. Переосмислення або транспозиція синтаксичних конструкцій.
3. Введення елементів, які не дають нової змістовної інформації.
4. Пропуск логічно необхідних елементів, зокрема еліпсису та апозіопезису.
5. Порушення закриття речення вставними словами та риторичними запитаннями. [1, с. 94]

У цьому дослідженні підхід ґрунтується на розумінні експресивності як прагмалінгвістичної категорії, що має на меті впливати на увагу читача та зосереджувати її на конкретних елементах змісту висловлювання. На синтаксичному рівні експресивність реалізується за допомогою різного типу конструкцій, які виділяють певні інформаційні фрагменти в мовному ланцюжку.

РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СТАТЕЙ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ

2.1 Жанрова різноманітність висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times"

«The Times» — широко відома газета з багатою історією та набором характеристик, які визначили її репутацію. Вона відома своєю відданістю якісній журналістиці. Вона має традицію надання глибоких звітів, аналізу та добре досліджених статей на широкий спектр тем, включаючи політику, бізнес, культуру та міжнародні справи. Газета часто вважається такою, що має певний ступінь редакційної незалежності, де вона відокремлює свої новини від своїх редакцій і думок, прагнучи представити збалансоване та неупереджене висвітлення новин.

Історично "The Times" мала правоцентристську або консервативну редакційну позицію, хоча з роками вона еволюціонувала та адаптувалася. Газета підтримувала різні політичні партії та кандидатів на основі переважаючого політичного ландшафту. «The Times» приділяє значну увагу міжнародним новинам і має кореспондентів і репортерів у різних частинах світу. Ця глобальна перспектива відображена в його звітності та аналізі.

«The Times» має значну цифрову присутність, маючи веб-сайт і мобільні програми, які пропонують онлайн-вміст, включаючи статті, відео та мультимедійні функції. Доступ до цифрового вмісту часто здійснюється за платним доступом, що вимагає підписки. У той час як цифрові медіа стають все більш важливими, «The Times» також продовжує публікувати друковані видання. Друкована версія містить поглиблені звіти та аналіз і доступна для передплатників і газетних кіосків.

Для оцінки жанрового різноманіття було проведено аналіз публікацій видання за 3 місяці з 1 червня до 31 серпня 2023 року.

Так, протягом червня кількість публікацій, присвячених Україні в «The Times» склала 5,50%, в липні — 3,96%, в серпні — 9,51% (рис. 2.1).

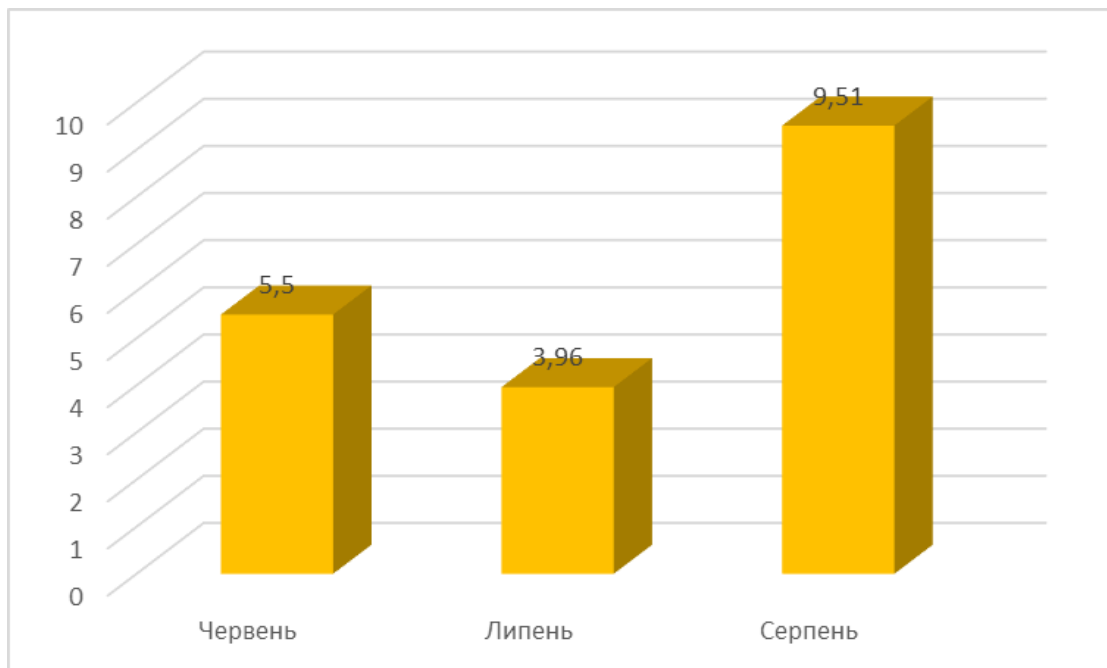

Рис. 2.1 Динаміка частки публікацій про Україну в «The Times» у червні-вересні 2023 року

Британська щоденна газета «The Times» інформує своїх читачів про триваючі бойові дії в Україні та потенційне визволення окупованих Росією територій. Значна увага приділяється оцінці ефективності британського озброєння, яке постачається Збройним Силам України. Крім того, британські експерти уважно стежать за роботою підрозділів ЗСУ, які проходили підготовку за кордоном, зокрема у Великобританії. Це висвітлення включає заяви керівників підрозділів, які висловлюють задоволення новобранцями, навченими іноземними інструкторами, але також підкреслюють відмінності у військових операціях порівняно з зіткненнями з такими організаціями, як «Талібан» і російські сили.

Наголошується, що основні сили України ще не брали активної участі в контрнаступальній операції, тому говорити про її можливий результат передчасно. Такі застережні точки зору виникають у відповідь на великі очікування щодо контрнаступу та припущення деяких експертів, що воно може не дати бажаних результатів.

Британські експерти розглядають заколот всередині приватної військової компанії «Вагнер» як відповідь на труднощі Росії в досягненні успіху у війні проти України. Крім того, вони досліджують потенційні стратегії впливу українців на події в Росії.

«The Times» представляє висновки зі звіту Королівського інституту міжнародних відносин, також відомого як «Chatham House», який пропонує застережливий погляд на припинення війни. Ключові висновки наголошують на необхідності підтримки України не лише у її виживанні, а й у досягненні чіткої та однозначної перемоги над Росією. Автори звіту одностайно закликають посилити підтримку для прискорення поразки Росії, наголошуючи на важливості зняття обмежень на системи озброєнь, які постачаються Україні [53].

Актуальною темою «The Times» є перспективи членства України в НАТО та гарантії безпеки для країни. Спостерігачі уважно стежать за заявами міністра оборони України О. Резнікова, який очікує отримання цих гарантій на липневому саміті НАТО у Вільнюсі, базуючись на успішному виконанні Україною всіх трьох передумов. Однак дипломатичний редактор «The Times» вважає, що конкретні терміни вступу України до НАТО на Вільнюському саміті можуть і не бути запропоновані. Натомість Україна може отримати коротший шлях до членства, якщо буде зроблена пропозиція, що відображає консенсус серед ключових західних партнерів у сфері оборони, позиція, яка може розчарувати президента України В. Зеленського.

Колишній генсек НАТО А. Расмуссен в інтерв'ю «The Times» припускає, що деякі країни-члени НАТО можуть розгорнути війська для допомоги Україні, якщо альянс не надасть Києву ефективних гарантій безпеки на липневому саміті у Вільнюсі [53].

«The Times» пропонує оцінки міжнародної конференції з питань відновлення України, що відбулася у Великій Британії. Дискусії підкреслюють необхідність прискорення відновлення України шляхом швидких інвестицій та інновацій. У цьому ключі Велика Британія оголосила про багаторічний

пакет фінансової підтримки для України, який включає 3 мільярди доларів кредитних гарантій від Світового банку. Ці кошти будуть спрямовані на підтримку критично важливих державних послуг, включаючи школи та лікарні [53].

У липні аналіз висвітлення української тематики в «The Times» виявив помітну диспропорцію у фокусі коментаторів. Найбільше уваги, приблизно 81%, приділено оцінці ролі та позиції України у світовій політиці (рис.2.2).

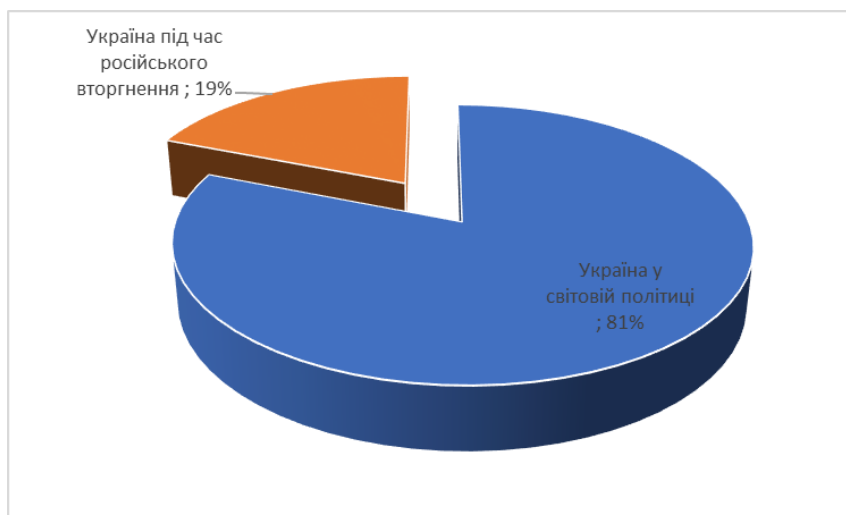

Рис. 2.2 Розподіл тематики матеріалів «The Times» про Україну в липні 2023 року

Навпаки, значно менша частина, приблизно 19%, була спрямована на пряме звернення до російського вторгнення в Україну в оглядах іноземних ЗМІ.

Журналісти британської газети «The Times» в серпні 2023 року уважно стежили за розширенням ударних можливостей ЗСУ. Вони повідомляють про почастищення ударів українських безпілотників по російській військовій інфраструктурі. Експерт з військових безпілотників із Центру військово-морського аналізу (CNA) США С. Бендетт, цитує «The Guardian», припускаючи, що атаки українських безпілотників мають подвійну мету: підняти український бойовий дух у складні часи на фронті, і поставити під сумнів здатність Путіна захистити росіян. Ці атаки поширюються навіть на Москву, а удари безпілотників спричиняють неодноразові збої у великих

аеропортах навколо російської столиці, як зазначив П. Зауер, оглядач «The Guardian» [53].

Продовжуючи цю тему, інший оглядач «The Times» підкреслює значне досягнення українського безпілотної, який знищив флагманський надзвуковий бомбардувальник Росії Ту-22, який активно використовувався для ракетних ударів по Україні. Це сталося під час атаки безпілотної на військовий аеродром Сольці в Новгородській області.

Британські журналісти також аналізують стратегічне значення українського міста Бахмут для Росії, зазначаючи, що це життєво важлива сходинка для потенційного просування Росії до захоплення Слов'янська та Краматорська, що дало б Росії контроль над більшою частиною Донецької області. Проте в районі Бахмута українські війська продемонстрували часткові успіхи [53].

Джерела припускають, що Україна все більше зосереджує свої зусилля на Південному фронті, прагнучи розірвати сухопутний міст із Кримом, просуваючись на південь у напрямку Мелітополя та далі на схід до Бердянська.

Британська газета також висвітлює успіхи українських спецоперацій, зокрема вербування російського пілота Мі-8 АМТШ, який дезертирував під час шестимісячної розвідувальної операції, що призвело до посадки російського вертольота в Україні. Крім того, у День Незалежності України Головне управління розвідки Міноборони за підтримки Військово-Морських Сил провело спецоперацію в Криму, піднявши український прапор в районі Оленівки та Маяка та здійснивши бойове зіткнення з противником за допомогою авіації та плавзасобів перед виходом. Крим без втрат при завданні втрат противнику [53].

Однак військові аналітики, опитані «The Times», застерігають від очікування голлівудського прориву в контрнаступі України проти російських військ. Вони вважають, що війна, швидше за все, триватиме довше, ніж передбачалося спочатку.

Британські коментатори також звертаються до гуманітарних викликів України, зокрема демографічної кризи, спричиненої війною. Вони відзначають різке зниження народжуваності в Україні після російського вторгнення. За словами зовнішньополітичного кореспондента «The Times», з початку війни народжуваність в Україні впала на 28%, за перші шість місяців 2023 року народилося на 38 324 дитини менше, ніж у 2021 році. Це падіння є найбільшим з моменту здобуття Україною незалежності в 1991 році [53].

Ще однією темою, яка активно висвітлюється в «The Times», є проблема українських біженців у Європі, зокрема у Великій Британії. «The Times» повідомляє, що британська компанія з пасажирських перевезень Go-Ahead Group ініціювала кроки щодо найму українців водіями автобусів. Уряд Великобританії спростив процес обміну водійських прав для українців. Видання наголошує, що Великобританія бореться з нестачею водіїв автобусів, і британські компанії прагнуть працевлаштувати українців, щоб вирішити цю нестачу [53].

У серпні 2023 року висвітлення ролі та місця України у світовій політиці в «The Times» мало таку структуру за тематикою (рис.2.3):

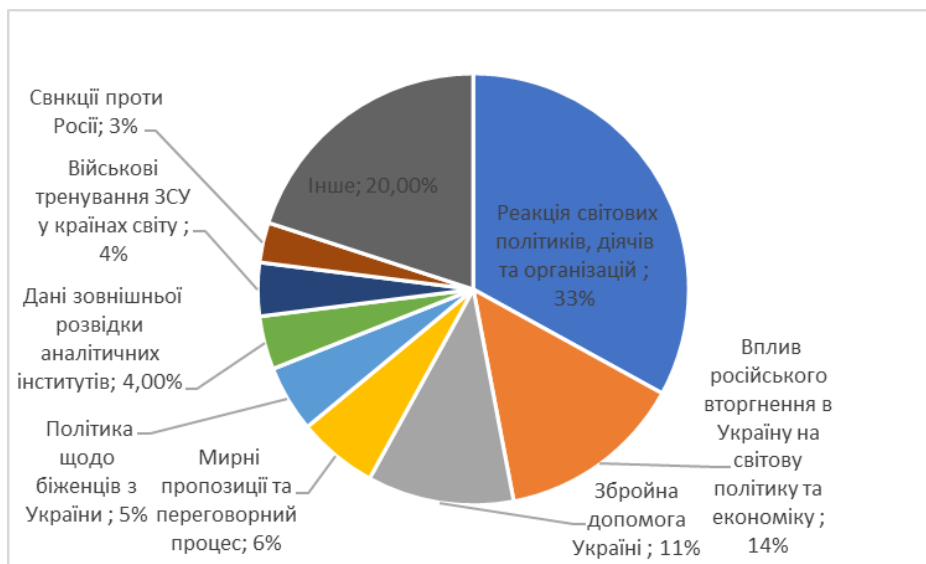

Рис. 2.3. Структура тематики висвітлення ролі та місця України у світовій політиці в «The Times» у серпні 2023 року

1. Реакція світових політиків, діячів та організацій — 33%

2. Вплив російського вторгнення в Україну на світову політику та економіку – 14%
3. Збройна допомога Україні — 11%
4. Мирні пропозиції та переговорний процес — 6%
5. Політика щодо біженців з України — 5%
6. Дані зовнішньої розвідки та інше — 31%

Отже, «The Times» — британська газета із значними ресурсами та розгалуженим кореспондентським штатом, яка покриває події в Україні та Росії, надає широкий спектр жанрів для висвітлення російсько-української війни та зв'язаних подій. Ця різноманітність жанрів допомагає читачам краще розуміти конфлікт, його наслідки та геополітичний контекст. Деякі з жанрів висвітлення війни в цій газеті включають:

1. Новини: «The Times» забезпечує оновлення новин про події в Україні та Росії, включаючи останні розвідки на фронті, перемовини та дипломатичні ініціативи.
2. Аналізи: газета публікує аналітичні статті, які розглядають причини та наслідки війни, а також її вплив на регіон та світову політику.
3. Репортажі: кореспонденти «The Times» надають детальні репортажі з місця подій, розповідаючи про життя на передовій та страждання місцевого населення.
4. Есе: газета публікує есе, в яких видатні журналісти та експерти розглядають різні аспекти конфлікту та спільноти, які на нього впливають.
5. Інтерв'ю: інтерв'ю з учасниками війни, дипломатами, експертами або місцевими жителями для висвітлення різних аспектів війни та її вплив.
6. Ексклюзивні матеріали: «The Times» надає ексклюзивні матеріали, такі як секретні документи або свідчення свідків, які розкривають важливі аспекти конфлікту [53].

Аналіз повідомлень «The Times» за червень 2023 року показує, що оглядачі та експерти з нетерпінням чекають результатів контрнаступу ЗСУ в південних та східних областях України. [53] Експерти застерігають від передчасних висновків, наголошуючи на тому, що основні сили ЗСУ ще не повністю ввійшли в конфлікт. Паралельно між іноземними експертами точаться активні дискусії щодо потенційного вступу України до НАТО та гарантій безпеки, які можуть обговорюватися на Вільнюському саміті Альянсу. Проте видається малоімовірним, що Україну запросять приєднатися до НАТО до завершення конфлікту, що триває. Критика, пов'язана з взаємодією України з її союзниками, головним чином зосереджена на тому, що українська влада висуває відкриті вимоги щодо максимальної допомоги у війні проти Росії та чітких гарантій безпеки, включаючи членство України в НАТО [53].

Аналіз «The Times» за липень 2023 року показує, що коментатори та експерти висловлюють обережність у розгляді перспектив припинення збройної агресії Росії проти України. Так само міркують експерти в оцінках здатності України повністю відновити експорт зерна Чорноморським шляхом. Чимало позитивних коментарів щодо наслідків саміту НАТО для України та запевнень щодо її можливого вступу до Альянсу після припинення бойових дій. Крім того, майже всі спостерігачі визнають готовність західних союзників підтримувати Україну в майбутньому та підтверджують визнання суверенітету України над її тимчасово окупованими територіями, включно з Кримом [53].

Аналіз «The Times» за серпень 2023 року показує, що у спостерігачів та експертів зростає занепокоєння щодо перебігу контрнаступу Збройних сил України в південних та східних областях України. Зокрема, значний резонанс привернули атаки українських безпілотників на військові та інфраструктурні об'єкти Росії, а також спецоперація з висадкою десанту в Криму. Іноземні журналісти здебільшого наголошують на стабільно високому рівні підтримки України, включно з наданням їй військової, технічної та гуманітарної

допомоги. Критика на адресу України в першу чергу зосереджена на нещодавньому скандалі, пов'язаному з поширеною корупцією в територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, а також звинуваченнями у фальсифікації медичних висновків, які визнавали осіб непридатними до військової служби.

2.2 Функції заголовків у висвітленні російсько-української війни

Різноманітні дослідження зосереджені на медіа-дискурсі, враховуючи його характерну лексику, жанрове розмаїття, вплив на інші дискурси, унікальні синтаксичні структури та його зв'язок із соціальним, соціокультурним та економічним контекстами. Як зазначає М. Тепавчевич, мова медіа-дискурсу включає широкий набір риторичних засобів, що діють на фонологічному, синтаксичному, лексичному, семантичному, прагматичному та текстовому рівнях [61, с. 76]. Ключовим і, можливо, найважливішим елементом у структурі медіа-дискурсу є заголовок. Заголовки позначають початок розмови між автором і читачем, часто слугуючи попередниками самих новин. Вони охоплюють набагато ширшу аудиторію, ніж читачі повних статей, і, як наслідок, заголовки мають привернути увагу читача та спонукати його заглибитися в повну історію новин. Саме ця необхідність, на думку Р. Тайво, призводить до застосування маніпулятивних прийомів у створенні заголовків [51, с. 222]. Вирішальну роль у цьому процесі відіграє тон і експлуатація емоцій.

У результаті аналізу перших 300 заголовків було виокремлено 5 видів їхніх функцій: інформативна, емоційна, аналізуюча, мобілізуюча та прогнозуюча.

Інформативна функція заголовків відіграє одну з найважливіших ролей у висвітленні важливих подій, особливо таких тем, як війна. Пишучи такі заголовки, публіцисти не намагаються вплинути емоційно на читача, а лише швидко і точно проінформувати його, висвітлюючи основну інформацію. Цей підхід допомагає зберегти об'єктивність та передати факти не спотворюючи

їх. Такі заголовки завжди вказують на головну суть описаної події, даючи читачам точно зрозуміти, що саме сталося, де і коли. Завдяки нейтральності інформативних заголовків відсутні будь-які емоційні маніпуляції, перебільшення та суб'єктивність. У контексті війни, інформативні заголовки зосереджені на зазначенні важливих моментів бойових дій, дипломатичних ініціатив, рішень політиків чи міжнародних заходів. І також їх особливістю є зосередження на загальній суті, не заглиблюючись у деталі. Прикладами інформативних заголовків служать:

- «Ukraine destroys Russian arms depot with drone strikes». Цей заголовок чітко передає факт того, що Україна знищила російські склади зброї ударами з безпілотників без жодних емоційних акцентів. [57]
- «Deadly Russian strikes hit power and water in Ukraine». У цьому заголовку увага акцентована на смертоносних російських ударах по об'єктах електро- та водопостачання в Україні. [59]
- «Poltava attack: at least 51 dead as Russian missiles hit central Ukraine». У цьому заголовку наявна інформація про факт смертоносної атаки, присутній акцент на числі постраждалих, що проінформує читача про масштаб атаки. [48]

Важливість інформативних заголовків полягає у тому, що вони забезпечують подачу інформації точно та за допомогою фактів, оскільки, описуючи війни, певні емоції, суб'єктивні думки чи політичні погляди можуть впливати на сприйняття цих подій читачами.

Незважаючи на потенційну небезпеку, яку можуть нести емоційні заголовки, вони все ж відіграють важливу роль у висвітленні трагедій війни. Заголовки, які створені, щоб викликати емоційну реакцію, не лише інформують читачів про певні події, а й змушують їх відчувати схожі емоції, які відчувають постраждалі від подій. Такі заголовки служать як надійним засобом маніпуляції, так і інструментом для підвищення рівня обізнаності та співчуття до людей, які опинилися в центрі подій. Прикладами таких заголовків є:

- «Lviv attack: Husband sees his wife and daughters killed by missile». Цей заголовок підкреслює людські страждання, фокусується на цивільних жертвах, чиї життя зруйновано внаслідок російських атак, а саме на одному конкретному чоловіку, який втратив усю сім'ю. [46]
- «At least 28 dead after fiercest Russian air assault on Ukraine since August». У цьому заголовку наявна інформація не лише про факт смертоносної атаки, а й акцент на числі постраждалих та тому, що це «найжорстокіший напад з серпня», що з великою ймовірністю викличе емоцію жаху та жалю у читача. [58]
- «Ukraine loses more than 1,000 men in battle for a single village». У цьому заголовку наявний приклад того, що емоції можуть бути не лише негативними, як сум, печаль чи зневіра, а й комбінуватися з позитивними – висвітлення героїзму і патріотизму солдат, як борються на смерть. [49]

Емоційні заголовки у висвітленні російсько-української війни мають потужний вплив на те, як читачі сприймуть інформацію та відгукнуться про події. Такі заголовки не лише сприяють вищому рівню обізнаності про цю війну, а й змушують читачів співчувати жертвам війни, слідкувати за її перебігом та підтримувати постраждалих.

Окрім передачі фактичної інформації та пробудження емоцій, не менш важливою функцією заголовків є аналізуюча. Завдяки таким заголовкам читачі дізнаються не лише інформацію про події, а й можливі причини та глибинні аспекти, що призводять до розвитку певних ситуацій. Тобто аналізуючі заголовки допомагають читачам розуміти не лише певні факти, а й їх контекст, значення та потенційні наслідки для учасників війни та міжнародної політики. Для прикладу можна навести аналізуючі заголовки, які:

- розкривають наслідки допомоги інших країн Україні, наприклад: «Rishi Sunak pledges up to £250m to keep lights on in Ukraine» [45]

- вивчають вплив медіа та інформаційних технологій, тобто пропаганду, наприклад: «Patriotism and paranoia: what ordinary Russians think about the war» [47]
- аналізують зовнішню політику НАТО, ЄС, США та ін. та її вплив на хід війни, наприклад: «Will Nato's robot weapons fend off Russia?» [50]

Аналізуючі заголовки важливі тим, що сприяють розвитку більш критичного та усвідомленого підходу до оцінки поточної війни. Вони надають контекст для розуміння глибших причин та наслідків війни на міжнародну ситуацію, висвітлюють економічні, політичні та соціальні аспекти цього конфлікту.

Заголовки, які виконують мобілізуючу функцію, створені не лише для інформування читачів, а й для заклику до конкретних дій. У випадку заголовків про російсько-українську війну, їх мобілізуюча функція проявляється у пробудженні відчуття необхідності підтримати конкретну сторону чи якусь ініціативу. Мобілізуючі заголовки мають схожість з емоційними, оскільки теж націлені на те, щоб викликати емоції у публіки, акцентуючи увагу на критичності ситуації. Такі заголовки можуть:

- закликати до міжнародної підтримки як з боку організацій чи держав, так і з боку окремих громадян, наприклад: «The West must act now to stop Russia's advance» та «The EU must stand firm against Russian threats» [53]
- закликати до надання військової чи гуманітарної допомоги, цитуючи діячів однієї зі сторін, наприклад: «Ukraine needs more weapons to defend against Russian aggression, says Zelensky», а також можуть сприяти виникненню волонтерських рухів, наприклад: «Join the global fight against Putin's war: How you can help Ukraine» [53]
- спонукати діяти оперативно, підкреслюючи, що бездіяльність загострює ситуацію на фронті, наприклад: «Time to send more arms to Ukraine before it's too late» [53]

Мобілізуючі заголовки є важливим інструментом як для інформування та формування громадської думки, так і для залучення підтримки та допомоги

від інших держав. Вони сприяють об'єднанню міжнародних зусиль для допомоги Україні у боротьбі за суверенітет та територіальну цілісність.

Останній виділений тип заголовків, які виконують прогнозуючу функцію, допомагає читачам передбачити подальший хід російсько-української війни. Такі заголовки провокують аналітичне мислення у читачів, допомагають зрозуміти, які чинники можуть вплинути на хід війни, які наслідки можуть бути у тих чи інших подій. Такі заголовки стимулюють читачів прогнозувати хід війни спираючись на поточну динаміку, політичні фактори, певні експертні оцінки, при цьому залишаючи місце для невизначеності, підкреслюючи непередбачуваність подій, наприклад:

- «What comes next in the Russia-Ukraine war: Experts weigh in»
- «Could Russia's retreat signal a turning point in the war?»
- «The future of Ukraine: What's at stake for the country's sovereignty»
- «Experts predict prolonged conflict as both sides prepare for winter battles»
- «What will it take to end the war in Ukraine?» [53]

Прогнозуючі заголовки зазвичай допомагають кожному читачу скласти свою власну думку про подальший хід російсько-української війни, пропонуючи ряд фактів та передбачень від політичних експертів. Такі заголовки можуть змусити відчувати напругу, невизначеність та складність цієї війни, проте вони також дозволяють читачам глибше зрозуміти специфіку війни та її наслідки.

РОЗДІЛ 3. МОВНІ ЗАСОБИ ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ БРИТАНСЬКОЮ ГАЗЕТОЮ "THE TIMES"

3.1 Використання лексичних засобів

3.1.1 Особливості використання термінів

Аналіз англomовної газети «The Times» та перекладу статей видання показує, що перекладачі часто використовують різні техніки перекладу, зокрема калькування (дослівний переклад), пошук еквівалентів мовою перекладу та транслітерацію. Для виявлення цієї тенденції було проаналізовано 250 термінів військової тематики.

Кількісний аналіз показує, що найпоширенішим підходом для перекладу військових термінів є калькування (див. Додаток 3.1.1.1). У контексті перекладу калькування визначається як пряме перенесення термінів з мови оригіналу на мову перекладу шляхом вибору першого відповідного терміна зі словника [34, с. 114]. Цей метод також можна застосувати лише до одного з компонентів складеного терміна. Розглянемо калькування як метод перекладу на прикладі наступних речень:

- Оригінал: «Підрозділи ракетних військ і артилерії протягом доби уразили пункт управління та 10 артилерійських підрозділів ворога на вогневих позиціях.» Переклад: «Over the course of the day, Ukraine's Rocket Forces and Artillery struck a command post and 10 artillery units at firing positions.»
- Оригінал: «Пригожин заявив, що перед відступом «Вагнер» облаштував оборонні лінії на західній частині міста.» Переклад: «He said that Wagner had set up «defence lines» on the west of the city ahead of the transfer.»
- Оригінал: «Напередодні двоє його колег наступили на «пелюстки», які нещодавно розкидали по полю російські ракети.» Переклад: «Two days earlier, two of his colleagues had stood on «petals» — small, green, anti-personnel mines — that had recently been scattered across a field by Russian rockets.»

У останньому прикладі окрім калькування присутній також ще один вид перекладу — описовий. Перекладач додав пояснення — описовий переклад — після калькування терміну «petals» для того, щоб англomовна аудиторія зрозуміла, про що йдеться у повідомленні, оскільки у більшості людей, які не стикались з війною, першою асоціацією будуть пелюстки саме на квітці («petals» — «any of the usually brightly coloured parts that together form most of a flower» [51]).

Друге місце за частотою займає перекладацька трансформація з пошуком еквівалентів у мові перекладу (див. Додаток 3.1.1.2). Лексичний відповідник позначає послідовну лексичну відповідність, яка достовірно передає значення слова [27, с. 90]. Завдання ідентифікації еквівалента може бути складним, особливо коли мова йде про значну кількість нещодавно введених термінів. Як наслідок, знайти абсолютні еквіваленти, які точно відображають суть терміна в мові перекладу, не завжди можливо [20, с. 14]. У процесі підбору еквівалента перекладач приділяє велику увагу збереженню семантики слова та забезпеченню адекватності перекладу, що можна помітити у наступних прикладах:

- Оригінал: «Вкрите кратерами мінне поле згори виглядає так, ніби хтось хаотично всипав його темно-коричневими колами.» Переклад: «From above, the cratered minefield looked like it was covered in a haphazard rash of dark brown crop circles [57].»
- Оригінал: «Нещодавні запеклі бої в цьому районі тривали вночі, і кілька російських прокремлівських військових блогерів повідомили пізно ввечері у четвер, що Україна відновила атаки з використанням бронетранспортерів і безпілотників, які коригували артилерійський вогонь.» Переклад: «The recent fierce fighting in the area continued overnight, with several Russian pro-Kremlin military bloggers reporting late on Thursday that Ukraine had resumed attacks, noting the movement of armoured personnel carriers and drones directing artillery fire [55].»

- Оригінал: «За сусіднім пагорбом українська піхота повільно просувається на південь.» Переклад: «Over the lip of a nearby hill, Ukrainian infantry were slowly advancing southwards [55].»

Виявлено, що такі військові терміни, як «мінне поле» (місцевість, де закладені міни [35]), «бронетранспортер» (бойова броньована машина для перевезення піхоти на поле бою і для розвідки [35]), «безпілотник» (апарат, який діє без участі пілота [35]) та «піхота» (рід військ, що діє в пішому строю [35]) мають прямі лексичні відповідники в англійській мові — «minefield» (an area (as of water or land) set with mines [56]), «armoured personnel carriers» (a special vehicle covered with strong metal that is used for carrying soldiers in combat zones [52]), «drone» (an uncrewed aircraft guided by remote control [56]) та «infantry» (soldiers trained, armed, and equipped to fight on foot [56]) відповідно.

Аналіз перекладу військової термінології також виявив використання транслітерації (див. Додаток 3.1.1.3). Транслітерація – це лінгвістичний прийом, який передбачає фонетичне відтворення слів або термінів, а не надання прямого лексичного перекладу [40, с. 279]. Застосування транслітерації є лінгвістично виправданим, оскільки допомагає зберегти граничну точність у відтворенні звукової структури термінів різними мовами, тим самим запобігаючи втраті окремих аспектів термінології за відсутності прямого відповідника [40, с. 280]. Як правило, ці способи використовуються для перекладу назв зброї та передових позначень (напрямків ведення бою). Прикладами вживання транслітерації служать наступні випадки:

- Оригінал: «Крім того, уночі росіяни завдали удару балістикою по Запоріжжю ракетами Іскадер-М та S-300.» Переклад: «In southern Ukraine, Zaporizhzhia was attacked by a number of Iskander-M and S-300 ballistic missiles [48].»
- Оригінал: «На Бахмутському напрямку українські захисники успішно відбили атаки противника.» Переклад: «On the Bakhmut front Ukraine's forces successfully repelled attacks [57].»

- В дану групу можна також внести «Точка-У» — «Tochka-U» [49], «БМ-21 Град» — «BM-21 Grad» [49], «Х-47 Кинжал» — «H-47 Kinzhal» [46, 48], «Калібр» — «Kalibr» [46], «Бук М-1» — «Buk M-1» [49], «Шахед» — «Shahed» [57, 62], «МіГ- 29» — «MiG-29» [60, 62] та інші (див. Додаток 3.1.1.3).

Отже, аналіз перекладу військової термінології, вжитої у статтях британської газети «The Times», показав, що найпоширенішими техніками перекладу є калькування, пошук прямих еквівалентів та транслітерація. Комбінація цих методів забезпечує досягнення точності, зрозумілості та адекватності перекладеного тексту.

3.1.2 Використання фразеологічних одиниць

Склад і структура військової лексики залишаються предметом дискусії через наявність різноманітних підходів до визначення її меж і обсягу. Оскільки ця лексична мікросистема є однією з найдавніших, формується та функціонує під значним впливом як мовних, так і позамовних факторів, у нашому дослідженні вважаємо за доцільне прийняти широке визначення цього поняття, запропоноване Н. Яценко. Згідно з цим визначенням військова лексика охоплює сукупність спеціалізованих одно- та багатогалузевих термінів, що відповідають поняттям і реаліям військової сфери, утворюючи відповідну професійну підсистему [44, с. 17]. Це вичерпне визначення дозволяє нам включити в корпус аналізованих одиниць різні аспекти військової справи, включаючи військову науку і техніку, озброєння та техніку, військову стратегію і тактику, ведення військових дій, організацію військ тощо.

У ході аналізу емпіричного матеріалу було визначено, що досліджуваний матеріал можна поділити на дві групи: лексичні одиниці з одним компонентом, пов'язаним з військовою лексикою (256 одиниць) та лексичні одиниці з кількома релевантними компонентами (44 одиниці).

Кількісні показники свідчать, що перша група суттєво переважає другу, становлячи ~86% від загальної кількості досліджуваних одиниць.

Що стосується групи з єдиним компонентом, пов'язаним із військовою лексикою, то аналіз їх компонентного складу показує, що 256 одиниць утворено за допомогою 115 лексем військової тематики, які стосуються різних аспектів військової діяльності. Це спостереження підкреслює семантичне розмаїття військової лексики в англійських лексичних одиницях і підкреслює необхідність її організації та систематизації.

Сучасні лінгвістичні класифікації військової лексики передбачають наявність кількох параметрів групування її лексичних одиниць, і ці параметри можна використовувати в рамках двох підходів: внутрішньомовного [20, с. 53] та екстралінгвістичного [29, с. 22]. Оскільки військові номінали є за своєю суттю лінгвістичними знаками для позначення певної сукупності абстрактних і матеріальних референтів, вважаємо за доцільне враховувати зв'язки військової лексики з немовними явищами, які вона репрезентує. Тому класифікуємо аналізовані одиниці з урахуванням екстралінгвістичних факторів [29, с. 22]. Отже, розробка тематичної класифікації військової лексики в межах лексичних одиниць англійської мови ґрунтується на широкому визначенні військової справи як «сукупності галузей військової теорії та практики, пов'язаних з військовим будівництвом, стратегією і тактикою в бойових діях, діями збройних сил, військ мирного і воєнного часу, а також історія військового мистецтва, військової думки, війн і збройних формувань» [2, с. 117]. Крім того, коли зі складу англійських лексичних одиниць вилучається військова лексика, тематична область «Військова справа» підрозділяється на три тематичні групи: «Озброєння та техніка», «Стратегія і тактика» та «Персонал», кожна з яких додатково поділяється на тематичні підгрупи (рис. 3.1.2.1).

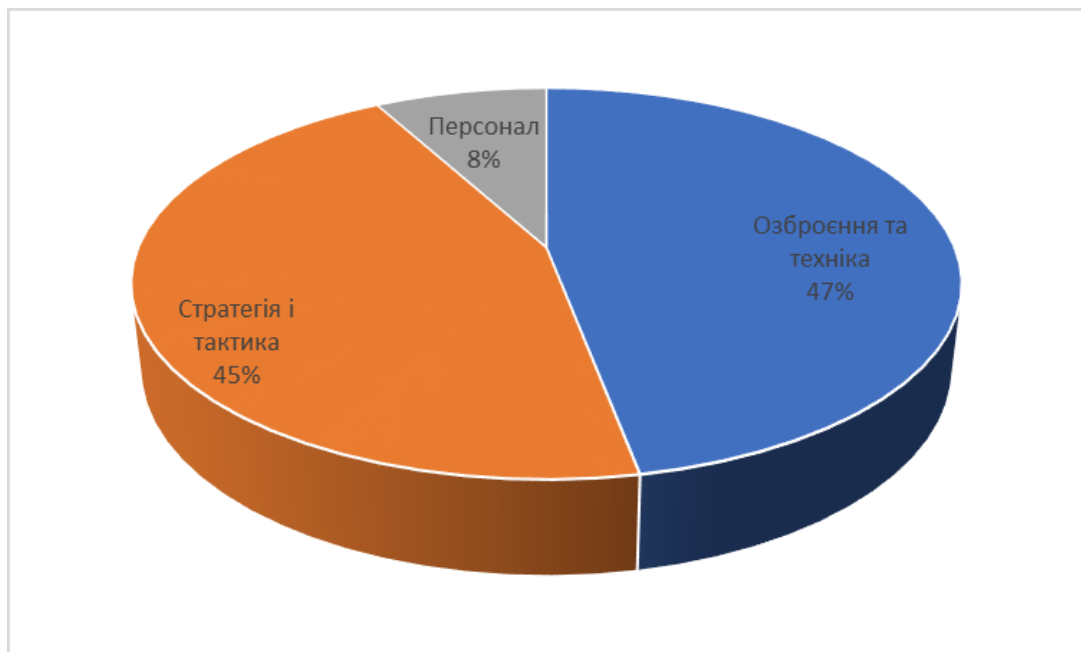

Рис. 3.1.2.1. Групування фразеологічних одиниць області «Військова справа»

Ця тематична класифікація дозволяє інноваційно парадигмувати зв'язки між лексемами всередині групи та аналізувати системний характер досліджуваної лексичної підсистеми в цілому.

У тематичній групі «Озброєння та техніка» найбільш чисельною та семантично різноманітною є тематична підгрупа «Зброя», яка становить 66,7% підгрупи. Ця підгрупа включає вісім тематичних підкатегорій: «Зброя», «Структури», «Технологія», «Символіка», «Документація», «Уніформа», «Логістика» та «Ритуали».

Тематична підгрупа «Зброя», яка суттєво домінує над іншими як кількісно, так і якісно, охоплює лексичні одиниці, що позначають загальне поняття зброї, види зброї, її конструктивні елементи та боєприпаси.

Кількісні дані показують, що в англійських фразеологічних одиницях (ФО) найбільше присутні іменники, пов'язані з холодною зброєю, причому термін «меч» демонструє високий ступінь продуктивності. Наприклад, «to hold a **sword** at someone's throat — to exert undue pressure on another person in an endeavor to achieve a result which would otherwise not be forthcoming» [51]; «to beat **swords** into ploughshares — if people beat swords into

ploughshares, they spend money on humanitarian purposes rather than weapons» [51]; «to have a **sword** of Damocles hanging over one — to be in imminent danger despite normal activity going on all around one» [52]. Термін «dagger» («кинджал») є компонентом у 3 ФО, включаючи фразу «cloak and **dagger** activity — secret activity».

Підгрупа, пов'язана з оборонним озброєнням, метальною зброєю, конструктивними елементами зброї та загальною концепцією зброї, демонструє відносно нижчу продуктивність за ФО.

У тематичній підгрупі «Боеприпаси» найпродуктивнішими є іменники типу «bullet» («куля») (у 7 ФО) та «bomb» («бомба») (у 5 ФО). Наприклад, «to have a **bullet** which can be fired — to have available an effective response which can be used at» [51]; «sweat **bullets** — be extremely anxious or nervous» [51]; «to put a **bomb** under someone — to induce a person to take some action» [51]; «go down a **bomb** — be very well received» [51].

Особливістю цієї підгрупи є винятково висока продуктивність іменників, пов'язаних із вогнепальною зброєю. Наприклад, іменник «gun» («пістолет») з'являється в 17 ФО, наприклад «to be great **guns** at something», що означає бути дуже вправним у чомусь [51], і «with (your) **guns** flanging», що означає щось робити, особливо сваритися, з великою силою та енергією [51].

Відносно меншу продуктивність мають іменники, пов'язані з оборонною зброєю, металевою зброєю, структурними компонентами зброї та загальним поняттям зброї.

Тематична підгрупа «Споруди» включає 7 лексичних одиниць, що позначають різні типи укріплень для вогню та захисту особового складу, а також фортифікаційні споруди. Жодна з цих одиниць не виділяється високим ступенем словотворення. Наприклад, «to be back in the **trenches** — to be made to carry out menial tasks» [13, с. 415]; «hold the **fort** — take responsibility for a situation while someone is absent» [14, с. 152]; «to go to the **barricades** — strongly protest against a government or other institution or its policy» [46].

У тематичній підгрупі «Техніка» в англійських ФО з'являються лише іменники військових кораблів. Наприклад, «enough to sink a **battleship** — more than sufficient» [13, с. 410]; «**gunboat** diplomacy — if a country uses gunboat diplomacy, it uses the threat of military force to make another country obey it» [52]; «a standard **bearer** — a highly visible activist for a cause» [52].

Тематична підгрупа «Символізм» характеризується такими термінами, як «кольори». Ці ідіоматичні вирази включають «скласти іспит із дуже високим балом або дуже успішно завершити складну роботу», а «показати своє (справжнє) обличчя» означає виявити свій справжній характер чи наміри, особливо коли вони є ганебними чи нечесними. Подібним чином «show your (true) **colours** — reveal your real character or intentions, especially when these are disreputable or dishonourable»; «show the **flag of a naval vessel** — make an official visit to a foreign port, especially as a show of strength».

Тематичні підгрупи «Документація», «Уніформа», «Тифлотехніка», «Ритуали» досить обмежені за кількістю фразеологічних одиниць, які містять. Наприклад, «бути згаданим у посланнях» означає бути прихильно згадуваним (відноситься до військового визнання за хоробрість), а «заробити нагороди» означає заслужити підвищення.

Тематична група «Стратегія і тактика» за кількісними показниками майже не поступається описаному раніше структурному підрозділу, але не поступається різноманітністю. Він складається з п'яти тематичних підгруп: «Застосування зброї» (53,9%), «Військове формування» (19,2%), «Бойові дії» (11,5%), «Маневрування» (7,7%) та «Збройний конфлікт» (7,7%). . Тим не менш, він більш продуктивний, містить 129 ФО (рис. 3.2).

Рис. 3.2 Структура тематичної групи «Стратегія і тактика»

У найширшій тематичній підгрупі «Використання зброї» іменник «постріл» з'являється в 24 ФО, наприклад «to have a **shot** at someone — to use subtly chosen words implying friendly criticism but designed to embarrass another person» [51]; «be **shot** to hell — informal to be destroyed or in a very bad condition» [51]; «to give one's best **shot** — to make the best attempt possible» [51]; «like a **shot** — if someone does something like a shot, they do it quickly and eagerly» [51]; «to beat by a long **shot** — to defeat very convincingly» [51]; «take a **shot** at sth — to try to something, often for the first time» [51].

Крім фразеологічних одиниць, що описують процес використання зброї, існують також одиниці, які вербалізують результати її застосування. Наприклад, «open old **wounds** — if you open old wounds, you revive a quarrel or problem that caused a lot of trouble in the past»; «when the **smoke** clears — when sufficient time has passed» [51].

У тематичній підгрупі «Бойові дії» найпродуктивнішим є іменник «бій», який виступає в 10 Фразеологічних одиницях. Наприклад, «to fall into **line** — to conform with others»; «hold the **line** — not yield to the pressure of a difficult situation» [51]. Достатньо продуктивними є лексеми «rank» та «column»: «to close **ranks** — to sink minor differences in order to present a unified front to a

common enemy»; «**fifth column** — an organized group of people sympathizing with and working for the enemy within a country at war or otherwise under attack» [52].

Тематична підгрупа «Маневрування» складається з компонентів у фразеологізмах, що позначають організоване пересування військ під час воєнних дій. Іменник «**march**» є найпоширенішим терміном в англійських ідіомах, який зустрічається в 3 виразах. Наприклад, «**be on the march** — if a dangerous or unpleasant political idea is on the march, it is becoming more popular»; «**in the course of a day's march** — while carrying out one's normal activities» [52].

У тематичній підгрупі «Збройний конфлікт» іменник «війна» є продуктивним терміном і входить до складу 5 фразеологічних одиниць. Наприклад, «**a war of nerves** — a struggle in which opponents try to wear each other down by psychological means»; «**war chest** — a war chest is a fund that can be used to finance a campaign like and election or for use in emergencies or unexpected times of difficulty» [51].

Тематична група «Особовий склад» включає дві тематичні підгрупи: «Військові кадри» (78%) та «Організація та структура Збройних Сил» (22%). Ця тематична група менш обширна як за кількістю, так і за якістю.

Тематична підгрупа «Військовослужбовці» містить лексичні одиниці, що репрезентують військовослужбовців різних звань, з домінуванням іменників рядового складу. Наприклад, «**to be a real trooper** — to be a person willing to try anything [45]», «**to be a brave soldier** — to be brave» [51].

Тематична підгрупа «Організація та структура Збройних Сил» є досить обмеженою і включає компоненти з ідіоматичних виразів, пов'язаних зі структурно-ієрархічною організацією військ. Найпродуктивнішим терміном у цій підгрупі є «**rank**» («ранг»), який зустрічається у двох ідіоматичних виразах. Наприклад, «**rise through (or from) the ranks** — advance from a lowly position in an organization by your own efforts»; «**pull rank** — take unfair advantage of your seniority or privileged position» [51].

Проаналізовано фразеологічні одиниці з кількома компонентами, що стосуються військової лексики. Більшість цих виразів (66%) належать до

однієї тематичної групи, переважно «Стратегія і тактика». Вони можуть бути семантично пов'язані із застосуванням зброї, бойовими діями, військовим строєм чи маневруванням. Наприклад, «вистрілити залпом у когось» використовується, щоб надіслати серію гнівних повідомлень комусь, а «вести програну битву» означає бути судженим на поразку у своїх зусиллях.

Деякі з цих ідіоматичних виразів також належать до тематичної групи «Озброєння та техніка». Вони можуть позначати конструктивні елементи зброї, зброю або боєприпаси. Наприклад, «замок, приклад і ствол» означає включення всього або повністю, а «зброя без куль» передбачає щось незавершене і, отже, марне для бажаної мети.

У решті фразеологічних одиниць (34%) компоненти належать до різних тематичних груп, переважно «Стратегія і тактика» та «Озброєння та техніка». Наприклад, «bring a knife to a gunfight — if someone brings a knife to a gunfight, they are very badly prepared for something»; «fire a shot across sb's/the bows — if you fire a shot across someone's bows, you do something in order to warn them that you will take strong action if they do not change their behaviour»; «go down with (all) guns firing — fail or be beaten, but continue to offer resistance until the end» [51].

У невеликій кількості ідіоматичних виразів один із компонентів належить до тематичної групи «Кадри». Наприклад, «to have a field marshal's baton in one's kit — to be ambitious», «march to (the beat of) a different drummer — consciously adopt a different approach or attitude to the majority of people; be unconventional» [51].

Військова лексика демонструє високу продуктивність у сфері англійської фразеології. Більшість англійських Фразеологічних одиниць містять лексичний компонент, пов'язаний із військовою сферою. Лексеми в рамках усталених ФО утворюють тематичне поле, відоме як «Військова справа», яке можна розділити на три тематичні групи: «Зброя та обладнання», «Стратегія і тактика» та «Персонал». Найчисельнішою та семантично

різноманітною є тематична група «Озброєння та техніка», яка охоплює вісім підгруп.

Найпродуктивнішою виявилася тематична група «Стратегія і тактика», зокрема підгрупа «Застосування зброї», в якій суттєвим внеском є лексична одиниця «постріл». ФО із кількома компонентами, пов'язаними з військовою сферою, можуть належати до однієї тематичної групи або охоплювати різні групи.

3.1.3 Особливості евфемізмів у публіцистичних текстах

У політичній сфері евфемізми представляють щось краще, ніж воно є. На відміну від евфемізмів повсякденного мовлення, евфемізми політичного змісту приховують неприємні факти про військову обстановку та нібито події в зоні бойових дій.

У сучасному політичному медіа-дискурсі евфемізми дозволяють нам дотримуватися непрямих стратегій для опису ідеологічного значення та значення негативних тверджень у контексті воєн. Певний вміст уникає прямої розмови про політичні та соціальні проблеми, які відбуваються у світі. Замість них використовуються вирази-замінники [12, с. 562].

Евфемізми мають маніпулятивний потенціал у політичному медійному дискурсі для впливу на громадську думку та формування впевненого ставлення мас до політичних і військових подій.

Сьогодні політичні евфемізми є частиною висвітлення ЗМІ. Вони висвітлюють факти та події в кольорах, які відповідають стратегіям журналістики. Використання евфемізмів часто пояснюється бажанням бути політично ввічливим, оскільки ідеологія коректності є важливою рисою політичного дискурсу.

Контент впливає на масову свідомість в умовах воєнного стану. Крім того, це передбачає використання евфемізмів у публікаціях, щоб надати думці емоційних відтінків.

Евфемізми спрямовані на пом'якшення ставлення до негативних суспільних явищ, антигуманної політики, агресивних військових дій. У онлайн-ЗМІ циркулюють евфемізми англійською мовою, присвячені військовій тематиці. Аналізуючи «The Times», було фокусування на англійськомовному політичному та військовому контенті, опублікованому з 24 лютого 2022 року.

Як нешкідливе слово, «intervention» попереджає читачів про «governmental interference in economic affairs at home or in political affairs of another country» [56]. Підкріплюючи зміст «intervention», можна зазначити, що це термін, який використовується для компромісів суверенітету іншими державами, які певним чином є винятковими, проте межі, які розрізняють і становлять ці винятки, не завжди чіткі та змінюються з часом. Поняття «military intervention», у свою чергу, слід тлумачити як розгортання військового персоналу через визнані кордони з метою визначення структури політичної влади в цільовій державі. Як приклад використання цього евфемізму нижче наводимо деякі речення зі статті Андерса Аслунда «Russia's invasion has highlighted Ukraine's nation-building progress». Ця стаття була опублікована 14 серпня 2022 року. У статті йдеться про те, що «останні вісім років російської агресії проти України допомогли визначити українську націю. Це було очевидно у 2014 році після захоплення Криму та військового втручання Росії на сході України. Консолідація української національної ідентичності стала ще більш помітною за останні півроку з початку повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року»:

- «The past eight years of Russian aggression against Ukraine have helped define the Ukrainian nation. This was already evident in 2014 following the seizure of Crimea and Russia's military intervention in eastern Ukraine. The consolidation of Ukrainian national identity has become even more pronounced over the past six months since the onset of Russia's full-scale invasion in February 2022 [62].»

Ще один приклад – у статті «Attacks on hospitals from Syria to Ukraine: Improving prevention and accountability mechanisms». Автори статті, Еліз Бейкер і Гіссу Ніа, заявили, що «Коли Росія вторглася в Україну 24 лютого 2022 року, вона незабаром почала застосовувати одну зі своїх частих — і злочинних — тактик, які вона вже використовувала під час військового втручання в Сирію: бомбардування закладів охорони здоров'я та медичних закладів»:

- «When Russia invaded Ukraine on February 24, 2022, it soon began implementing one of its frequent — and criminal — tactics that it had already been using in its military intervention in Syria: bombing healthcare and medical facilities [62].»

Англійський евфемізм «casualty» у політичному та військовому змісті стосується «військовослужбовця, який загинув через смерть, поранення, хворобу, інтернування, полон або зник безвісти під час дії». У статті «Russian War Report: Russia promotes misleading video accusing Ukraine of using mannequins as casualties» читаємо, що «7 квітня підконтрольний Кремлю телеканал «Росія 24» показав відео, яке, як він стверджував, є доказом того, як українські військові використовують манекени для інсценування втрат на війні. Однак відео було знято в Росії на зйомках серіалу»:

- «On April 7, Kremlin-controlled TV channel Rossiya 24 broadcast a video that it claimed was evidence of the Ukrainian military using mannequins to stage war casualties. However, the video was taken in Russia on a set of a TV series [62].»

У цій статті інформація здійснює дії, які маніпулюють свідомістю людей. Евфемізм «casualty» відіграє істотну роль у впливі на громадську думку. Ось приклад з «The Times», яка опублікувала інформаційну новину 16 березня 2022 року, що «16 березня старший науковий співробітник Forward Defense Маргарита Конаєва була процитована в статті в Stars and Stripes під назвою «Бойові втрати України завдають болю ветеранам американської армії». Маргарита Конаєва пояснює труднощі з відстеженням кількості

смертей учасників бойових дій з обох сторін у поєднанні зі стимулом недооцінювати кількість власних втрат»:

- «On March 16, Forward Defense nonresident senior fellow Margarita Konaev was quoted in an article in Stars and Stripes titled “Ukraine’s combat losses strike a painful chord with US military veterans». Margarita Konaev explains the difficulties in tracking the number of combatant deaths on either side combined with the incentive to underestimate the number of their own casualties [62].»

«The Times» розкривають фактичний зміст евфемізму «collateral damage». Це означає «травму, завдану чомусь іншому, ніж передбачувана ціль, окрема: жертви серед цивільного населення під час військової операції». Стаття «Collateral Damage: The Environmental Cost of the Ukraine War» ілюструє його використання Фредом Пірсом, автором публікації, який писав, що «у міру того, як війна в Україні триває, вчені все більше стурбовані екологічними наслідками руйнувань. Довгострокові наслідки можуть бути глибокими: від лісів, запалених обстрілами, до зруйнованих заводів, що викидають забруднення, до нестабільних атомних станцій.»:

- «As the war in Ukraine drags on, scientists are increasingly concerned about the environmental consequences of the destruction. From forests ignited by shelling to wrecked factories spewing pollution to precarious nuclear plants, the long-term impacts could be profound [62].»

Евфемізм найбільше пов’язаний з політичним і військовим масштабом, враховуючи думки про бойові дії як «surgical strike». Значення наступне: «ретельно спланована військова атака, яка не завдає шкоди навколишній території». Пітер Дікінсон у своїй статті «Putin’s entire Ukraine invasion hinges on the coming Battle of Kherson» висловлює занепокоєння політичними проблемами в Херсоні, заявляючи, що «Україна навряд чи кине все на тотальний штурм Херсона. Натомість українська стратегія, схоже, зосереджена на поступовому локалізованому просуванні та хірургічних

ударах, щоб ізолювати російські сили на західному березі річки Дніпро, відрізавши їх від постачання та націливши на матеріально-технічні центри»:

- «Ukraine is unlikely to throw everything into an all-out assault on Kherson. Instead, the Ukrainian strategy appears to be focused on gradual localized advances and surgical strikes to isolate Russian forces on the western side of the Dnipro River by cutting them off from resupply and targeting logistical hubs [62].»

У зв'язку з останніми політичними подіями в Україні евфемізми які відображають атмосферу реалій сучасного світу, є невід'ємними складовими інформаційно насичених публікацій. Попередній аналіз політичних евфемізмів у англійській мові у «The Times» розкриває їхню моторошну проникливість у потенціал маніпулювання людською свідомістю, змушуючи людей вірити повідомленням ЗМІ про політичні та військові події.

3.1.4 Функції синонімів у текстах воєнної тематики

Синоніми — це слова, які мають подібне або однакове значення, але можуть відрізнятися за відтінками сенсу, стилістичним забарвленням чи сферою вживання. У мовознавстві виділяються різні типи синонімів: абсолютні, відносні, стилістичні та контекстуальні. Абсолютні синоніми практично не мають відмінностей у значенні, однак їх кількість в мові обмежена, і вони зазвичай вживаються в дуже специфічних контекстах. Відносні синоніми відрізняються залежно від контексту, і кожне з цих слів має свої особливості вживання або відтінки смислу [1, с. 94].

Важливою особливістю синонімів є те, що вони не завжди взаємозамінні в кожному контексті. Навіть синоніми, які належать до однієї групи, можуть мати лексичні, семантичні або референційні обмеження, що визначають їхнє вживання в різних ситуаціях. Наприклад, синоніми можуть відрізнятися за ступенем емоційного забарвлення або специфічними ситуаціями, до яких вони найкраще підходять.

Розгляд синонімів допомагає не лише зрозуміти, як слова можуть замінити одне одного, але й виявити важливі нюанси у значенні, стилістичних відтінках і контекстуальних обмеженнях. Саме ці відмінності дозволяють тонко налаштувати мовлення, уточнювати думки та враження, а також ефективно використовувати мову в різних ситуаціях.

Якщо значення понятійних синонімів повністю збігаються, вони називаються абсолютними (чи повними) синонімами. Таких слів у мові мало, і є пари (чи ряди) абсолютних синонімів (*spirants / fricatives*). Надалі проходить перерозподіл сім усередині членів низки і синоніми або починають розрізнятися за сферою вживання (термін, стилістична забарвлення і т. д.), або набувають нового смислового відтінку залежно від поєднання з іншими словами. У першому випадку вони стають стилістичними, у другому — відносними (або частковими) понятійними синонімами. Приклади формування стилістичних синонімів — поділ сфер функціонування іменників і дієслів «cause» і «cause», перший із яких належить до загальнолітературного пласту лексики, а другий вживається у термінологічній сфері як філософський термін. Дієслово «cause» входить також у синонімічний ряд «cause» — «trigger» — «start» [45], члени якого є часткові понятійні синоніми, відрізняючись не стилістично, а відтінками сенсу («cause — make smth happen»; «trigger — be the cause of smth serious or violent; make a beginning of smth» [45]).

Однакова предметна віднесеність проявляється у тому, що синонімічні відносини можуть виникнути між тими словами, які у мові синонімами не є. Так, слова «roet» і «swan» не пов'язані ніяким загальним значенням, однак у промові обидва ці слова вживаються синонімічно у значенні «roet», якщо йдеться про У. Шекспіра (the Swan of Avon) [8, с. 237]. Спільність контексту у разі дозволяє назвати такі синоніми контекстуальними. Ряд контекстуальних синонімів закріплюється з часом у мові, виступаючи в тому самому контексті, і тоді можна говорити про контекстуальну синонімію окремих лексико-семантичних варіацій багатозначного слова. Наприклад, дієслова «smash»,

«condemn», «stop», «fight» не є синонімами в основному значенні, але в контексті з «racism» їх поєднує домінанта «fight» [20, с. 53].

Синоніми важливо розглядати не стільки як слова, що можуть підмінити один одного, скільки як слова, які уточнюють думку та ставлення до висловлюваного. Робота над синонімами розкриває як відповідності, а й різницю між ними. Ці відмінності можуть стосуватися додаткових значень, стилістичної характеристики та вживаності у поєднанні з тими чи іншими словами. [1, с. 99]

Лексичне сполучуване обмеження проявляється в тому, що синонім може вживатися тільки з певним колом слів. Дієслівні синоніми практично не володіють таким видом сполучувального обмеження, але все ж таки можна навести приклад, більш-менш відповідний даному виду сполучувального обмеження: з двох синонімів «creep» і «crawl», останнє, наприклад, краще використовувати з назвою істот, позбавлених кінцівок (змій, черв'яків і т.д.):

– «The snakes crawled around the tree.»

На відміну від цього, семантичне обмеження, що сполучається, задається вказівкою певної семантичної ознаки, яким має володіти слово, що вступає в синтаксичну зв'язок з даним словом [1, с. 99].

У ряді «escape», «flee», «fly», «abscond», «decamp» перші три синоніми мають більш широку сполучність, ніж останні два, де суб'єктами відповідних дій можуть бути і люди, і тварини:

– «He escaped from the camp.»

– The dog fled in the forest.»

Тим часом суб'єктами дій «abscond» і «decamp» можуть бути тільки люди.

Більш складно виглядають референційні комбіновані обмеження. Прикладом таких обмежень може бути ряд «reach», «achieve», «gain», «attain» у значенні «додаватися». Типовими для цих синонімів є такі поєднання з іменниками, що позначають мету або результат дії: «to reach / to achieve / to gain / to attain one's aim [the object of one's desires, success, fame glory], to reach

an understanding [an agreement], to achieve a reputation for being rude, to achieve the realization of a dream, to gain / to attain the attention of the clerk» [8, с. 237].

Цікаво, що в останніх прикладах з дієсловами «gain» і «attain» їх не можна замінити синонімами «reach / achieve»: поєднання «to reach / to achieve the attention of the clerk [confidence of the mountain people]» неправильні (а не просто відрізняються за змістом). Придивляючись уважніше до іменників «attention» і «confidence», здатних вступати в ролі прямого доповнення при gain і attain, але не при reach і achieve, ми помічаємо наступну цікаву особливість відповідних фраз: суб'єкт стану, що позначається словом «attention» або «confidence», не збігається з суб'єктом «gain» і «attain»: увагу клерка повертає не сам клерк, а інше обличчя, і довіра горян завойовує хтось, відмінний від горян. Однак дієслова «gain» і «attain» здатні поєднуватися з іменниками, що позначають такі стани (властивості, ситуації), суб'єкти яких збігаються з суб'єктами відповідних дій: у випадку «to gain / to attain one's aim [success, glory]» суб'єкт дії «gain / attain» це одне і те саме обличчя. Тепер ми можемо сформулювати референційне сполучуване обмеження для дієслів «reach» і «achieve»: вони не поєднуються з назвами станів, суб'єкти яких не збігаються з суб'єктами відповідних дій [30, с. 248]. Подібна відмінність представлена в парі синонімів «condescend / deign»: перший з них поєднується і з назвою дії або властивості, суб'єкт якого збігається з суб'єктом «condescend» (he condescend smile), і з назвою властивості або стану суб'єкт якого не збігається з суб'єктом «condescend» (to condescend to smb's folly). Тим часом, «deign» поєднується лише з назвами власних дій чи властивостей суб'єкта:

«He didn't deign to smile, he didn't deign to their folly [71, с. 3].»

Розглянемо ще кілька прикладів поєднаних відмінностей між синонімами. «Siather» (збиратися) відрізняється від своїх синонімів «assemble» і «congregate» тим, що суб'єктом «assemble» і «congregate» можуть бути (у стилістично нейтральному тексті) тільки живі істоти, а суб'єктом «gather» — будь-які предмети, що переміщуються [53, с. 272]:

«The clouds are gathering, it will rain [23, с. 272].»

«Ponder», «meditate» і «ruminate» (розмірковувати) поєднуються з назвами ситуацій, властивостей, продуктів думки як об'єкт (теми) роздумів: «to ponder / to meditate upon the course of actions»; «to ruminate over the past»; to ponder / to meditate / to ruminate the point». Дієслова «ponder» і «meditate» поєднуються з назвою обличчя як об'єкт роздумів, що характерно для «ruminate» [28, с. 214]:

«To ponder on modern young men, he meditated on all those people and the things they represented in his life [28, с. 214].»

«Depress», «oppress» і «weigh down (upon)» (пригнічувати) поєднуються з назвами почуттів, дій, властивостей тощо як причина пригніченого стану. Крім того, «depress» і «oppress» поєднуються з назвами конкретних речей і істот у тій же ролі, що не характерно для «weigh down (upon)» [28, с. 214]:

«The dark room depressed / oppressed / her, and she depressed me.»

Отже, синоніми — слова, ідентичні чи подібні за значенням, здатні замінити одне одного у тому чи іншому контексті. Вони утворюють синонімічні ряди, де одне слово стає домінантою. Хоча синоніми позначають одне й те саме, вони можуть відрізнятися за семантичними, емоційними або стилістичними властивостями.

3.2 Вплив стилістичних засобів на висвітлення російсько-української війни британською газетою "The Times"

3.2.1 Використання метафор

Особливістю сучасної газетної мови є широке метафоричне використання військових термінів. Найактивніше процес метафоризації відбувається в газетних матеріалах, присвячених соціальним, політичним та економічним питанням.

"Військові" метафори є найпомітнішою особливістю суспільно-політичних текстів. Активізація мілітаристських образів відбувається у найскладніші етапи історії. У своїй праці А. Худолій досліджує військову метафору як домінанту політичного дискурсу, зокрема в кризові часи, та

підкреслює, що ці метафори стають особливо помітними під час визначних історичних подій, оскільки вони обрамляють суспільні та політичні конфлікти в категоріях війни. Наприклад, у сфері американського політичного дискурсу терміни, похідні від війни, часто використовуються для опису соціальних сил, політичних утворень та ідеологічних битв, підкреслюючи постійну «війну» між політичними фракціями, бізнесменами та ЗМІ. А. Худолій також підкреслює, як військові метафори відображають інтенсивність і ворожий характер сучасної суспільної боротьби [42, с. 126].

Під час роботи було виділено такі групи військових метафор:

1. Типи військових конфліктів та військових дій. Метафори цієї групи характеризують різні види поточної війни. Часто це війни всіх видів, наприклад, «economic warfare» (економічна війна), що описує санкції проти Росії, також «war of words» та «propaganda war» (війна слів, інформаційна війна), що підкреслюють роль пропаганди та дезінформації у цьому конфлікті та описують операції для створення розколу між союзниками України. Крім того, в тексті можна використовувати назви різних конфліктів, замінюючи поняття «war»(війна) в контексті повідомлення, наприклад, «confrontation» (конфронтація) або «conflict of interest» (конфлікт інтересів). Метафори цієї групи також позначають дії, що здійснюються з особливою інтенсивністю, цілеспрямованістю та рішучістю. У таких випадках використовуються такі назви, як «battle», «fight», «struggle», «assault». Для опису інших рішучих дій суспільно-політичні видання часто використовують такі одиниці, як «fight», «attack» (в ролі дієслова), «defence», «combat».

2. Наслідки війни. ЗМІ використовують метафору «перемоги» і «поразки» для опису можливих сценаріїв. Зокрема, про «war of attrition» (війну на виснаження) між Росією та Україною говорять, що її результат залежить не лише від боєприпасів, але й від тривалості західної підтримки.

3. Зброя та наслідки її застосування. Військову техніку, таку як HIMARS і танки Abrams, називають «war heroes» (героями війни), підкреслюючи їхню

ключову роль у конфлікті. Артилерію часто називають «king of battle» (королем бою), підкреслюючи її ключову роль у завданні найбільших втрат.

4. Місцезнаходження військових. Метафора «frontline» (лінія фронту) часто використовується для опису активних бойових зон, зокрема на сході України, де війська обох сторін продовжують запеклі бої. Зазначаються також «deep strikes» (глибокі удари) України по об'єктах у Росії за допомогою безпілотників.

Варто зазначити, що найчастіше метафорами стають поняття з найбільш конкурентних і конфронтаційних політичних та економічних сфер.

Сьогодні війна змінює свою форму. Газети більше не повідомляють про прямі зіткнення між арміями, все менше інформації про видовищні битви та наступальні операції. Війна переходить на метафоричний рівень суспільної свідомості. Йдеться вже не про фізичне знищення ворога, а про придушення його морального духу — безперервна гра за певними правилами. Ми все частіше стикаємося з такими метафоричними поняттями, як «political battles» (політична війна) та «economic warfare» (економічна війна).

Військова термінологія увійшла в повсякденне життя і майже в усі його сфери. Наприклад, з розвитком інтернет-технологій та віртуальної комунікації з'явився термін «flame war» для позначення обміну різкими і часто образливими повідомленнями в інтернеті. Розвиток високих технологій також призвів до використання таких термінів, як «bot war» — війни мережевих програм-роботів. Сьогодні люди часто мислять військовими категоріями. Це призвело до використання військової термінології в розмовній мові:

- «We must continue the fight against homelessness [51].»
- «For the last twelve years, I've been stuck in a loveless marriage to an elderly battleaxe named Kim [52].»

Д. Лакофф і М. Джонсон наводять приклад такого сучасного процесу мислення людини, коли кажуть, що «argument is war» [22, с. 388]. Звичайно, сварки не є повторенням фізичних дій у воєнний час, але їхня лінгвістична модель побудована на нормах війни: один наступає, інший здається, один

перемагає, інший програє. Аналіз медійного дискурсу виявив схожу метафоричну модель, в якій «competition is war», тобто це метафора, яка вживається для опису конкуренції та стратегії як у цивільному, так і у військовому житті.

Військові метафори в медійній сфері, безсумнівно, мають певну агресивність, але їх не слід розглядати як просто «словесні атаки». Військові метафори є потужним засобом мовної виразності з особливою оцінно-експресивною силою. Вони покликані формувати громадську думку і давати позитивну або негативну оцінку тому, що відбувається.

3.2.2 Функції колоквиалізмів у воєнних текстах

Мова засобів масової інформації постійно розвивається і дуже чутлива до змін, особливо тих, що відбуваються в суспільстві, оскільки вона є найважливішим джерелом інформації для громадської думки. Швидкий темп сучасного життя, постійний технологічний прогрес і демократизація комунікації сприяли зміні словникового запасу, який використовується в друкованих виданнях. Мова ЗМІ стала більш адаптивною, займаючи простір між двома стилістичними крайнощами: літературною та розмовною.

У традиційних аналітичних і художньо-публіцистичних жанрах мова тяжіє до вищого стилю, вживаючи різноманітні експресивні елементи. З іншого боку, матеріали інформаційного жанру характеризуються лаконічним і «сухим» стилем, часто з домінуванням нейтральної лексики. Британська преса, відома своєю прихильністю до чітких стандартів традиційної газетної журналістики, зазнала помітних змін, включаючи змішання стилів у матеріалах різних жанрів. Це проявляється у введенні нестандартної лексики, зокрема сленгізмів, що додає журналістським текстам динамічний шар.

Зараз журналісти дотримуються еволюційних стандартів подання, які часто називають «трьома китами» журналістики: ясність інформації, простота подання та можливість впливати на громадську думку. Визнаючи, що основна функція засобів масової інформації, зокрема преси, полягає не лише в

інформуванні, але й у переконанні, журнали використовують різні лінгвістичні засоби. Враховуючи різноманітність читацької аудиторії різних типів видань, використання мовних засобів відрізняється залежно від соціальної спрямованості.

Деякі вчені стверджують, що наше століття характеризується «середнім читачем», і журналісти повинні пристосовувати свій стильовий вибір відповідно до смаків і звичок своєї аудиторії. При створенні журналістських текстів автори використовують лексику та стилістичні елементи, доступні конкретному читацькому загалу видання. Британська періодика, зокрема, демонструє диференційовану орієнтацію на певні категорії читачів, прагнучи бути зрозумілою якомога ширшій аудиторії.

Перш ніж заглиблюватися у значення поняття колоквіалізм, або «розмовна мова», необхідно зрозуміти суть ненормативної (розмовної) лексики, до якої відносяться просторіччя. Ненормативна лексика все більше проникає в різні сторони життя, а лексеми цього рівня схильні до переходу в інший соціолінгвістичний статус. Розмовна лексика виділяється стилістично-семантичними параметрами, експресивністю, конотативними термінами, різним семантичним навантаженням за сферами та суб'єктами спілкування. Незважаючи на те, що ненормативна лексика традиційно належить до розмовної мови, нині вона все частіше вживається в літературі та публіцистиці завдяки своїм широким стилістичним можливостям.

Відомий мовознавець А. Мороховський визначає просторіччя як «неофіційні слова, характерні для усного, переважно діалогічного спілкування, що несуть функціонально-стилістичне значення, входять до лексико-стилістичної парадигми та містять елементи експресивного, емоційно-оцінного значення» [23, с. 110]. Г. Орлов повторює подібну характеристику, наголошуючи на емоційно-експресивних відтінках просторіччя та їх асоціації з розмовним вживанням [25, с. 72].

Вентворт і Флекснер у своєму дослідженні шарів англійської лексики класифікують розмовну мову як окремий шар поряд зі стандартною лексикою,

діалектами, кентом, сленгом і жаргоном [63, с. 27]. Складаючи до 10% загального лексичного фонду англійської мови, розмовні слова становлять значну частину ненормативної лексики, володіючи значним стилістичним потенціалом і яскравою емоційною виразністю. У той час як одні дослідники відносять розмовну мову до субстандартного мовного шару, інші стверджують, що розмовна лексика займає чітке положення між літературним і нелітературним рівнями.

Ф. Вуд, автор словника розмовних одиниць, підкреслює трансформацію мови в газетних репортажах у бік підвищення доступності, що досягається завдяки інкорпорації ресурсів розмовної мови [64, с. 75]. У друкованих матеріалах розмовні вирази додають образності, ситуативності, невимушеності, надаючи розмовного колориту, який поживляє зміст і часто використовується для характеристики ситуацій або осіб, про які йдеться в тексті.

На думку Н. Разінкіної, інтеграція скоромовок у періодичні видання має на меті наблизити журналістські матеріали до повсякденних переживань. За допомогою скоромовок автори не лише передають факти, а й прагнуть переконати читачів у тому, що текст є зрозумілим і що його тема дуже резонує з аудиторією [32, с. 126]. Використання розмовної лексики в журналістських матеріалах створює невимушену та неформальну атмосферу опосередкованої комунікації між автором і читачем, що узгоджується з теорією вчених Дж. Брауна та Дж. Юла, які свідчать про те, що ймовірність використання розмовних елементів у повсякденному спілкуванні зростає в міру розширення можливостей невимушеного спілкування [21, с. 11].

У сфері британської періодики існує поділ на якісний і масовий сегменти. Перший може похвалитися стабільністю тиражів і охоплення аудиторії, всі якісні видання доступні онлайн. Бульварна преса наголошує на сенсаційній подачі новин, ексклюзивних, а часом і шокуючих фотографіях, гучних заголовках і таких матеріалах, як кримінальні колонки. Мова масових британських публікацій має тенденцію використовувати емоційно-

експресивну лексику, оцінні мовні елементи та стилістичний синтаксис, щоб захопити й утримати увагу читача, оптимізуючи сприйняття й розуміння матеріалу.

Мовознавиця Н. Печетова відзначає дедалі більшу присутність позалітературних лексичних елементів, таких як просторічна лексика, сленг, арготизми, жаргонізми, професіоналізми, особливо в газетних текстах і масовій періодиці. Ця тенденція пов'язана зі зміщенням жанрової газетної парадигми в бік діалогічних жанрів, зокрема розмови, експрес-інтерв'ю, експрес-опитування [28, с. 2].

Хоча лексика високоякісних британських видань, до яких належить власне і «The Times», як правило, менш експресивна, ніж таблоїди, переважає нейтральна лексика з елементами як високого, так і низького стилю. Це пояснюється збільшенням авторства якісних прес-матеріалів, зокрема таких жанрів, як есе, аналітичні статті, прогнози. Тим не менш, елементи колоквиалізмів все частіше зустрічаються у журналістських матеріалах «The Times», які слугують для спрощення викладу змісту, покращення розуміння, встановлення комунікативного зв'язку з читацькою аудиторією та ефективною передачі точки зору автора.

Аналіз журналістських матеріалів як британських якісних, так і масових періодичних видань виявляє активне використання розмовної лексики журналістами різного спектру. Хоча розмовні лексеми вже давно є поширеними у масових виданнях, їхнє включення у високоякісні британські видання колись було нетрадиційним. Однак сьогодні розмовні лексеми в якісних газетах стали типовими експресивними елементами. Це явище зумовлене еволюцією мови газетної журналістики, особливо у сфері якості, спрямованої на підвищення доступності та узгодження з повсякденним досвідом аудиторії.

Серед сучасних дослідників і публіцистів панує думка про те, що журналісти повинні задовольняти стилістичні смаки й уподобання своїх читачів. «The Times», відоме британське якісне видання, є прикладом цього

підходу, адаптуючи свій матеріал до різних категорій читачів. Газета, колись відома своєю серйозністю змісту, спростила свою презентацію, щоб покращити розуміння аудиторією. Розмовні лексеми тепер знаходять своє місце як у розважальних, так і в серйозних матеріалах, що свідчить про зрушення до більш таблоїдизованого підходу.

«The Times» містить загальноповживані розмовні одиниці («chit chat», «flick», «woo», «doso») і нижчі реєстри («dud», «henchman», «for fucks' sake»). У газеті зустрічаються просторіччя, які змінюють лише фонетичну форму, зберігаючи лексико-стилістичне значення, наприклад скорочення слів («mon», «doso», «tomcom») або граматичні контамінації форми («I've», «can't», «he's»). «The Times» також містить розмовні фрази, у яких змінюється як форма, так і значення, як-от редуплікація («chit chat», «jaw-jaw») і конотативне значення, що з'являється контекстуально («cackle», «he's gone into the fridge») [62].

Популярне масове видання «The Sun» лідирує у вживанні розмовних лексем у різних напрямках і жанрах. Це пояснюється специфікою видання та його цільовою аудиторією. «The Sun» перевершує «The Guardian» за кількістю використаних скоромовок, перевищуючи 50%. З огляду на категоризацію на масовий сегмент, «The Sun» дотримується стандартів, що допускають значну присутність нестандартної лексики, включно з розмовними. У газеті представлені скоромовки, утворені скороченням слів («avo», «vegan», «memo», «veg»), конверсіями («wow», «gig») і граматичними контамінаціями («we're», «I'll», «he's», «I've», «isn't», «I'd»), а також введення нових форм, яких немає в «The Guardian».

Високоякісне видання «The Daily Telegraph», відстаючи від «The Guardian» і особливо «The Sun» за колоквіальною лексикою, містить значну кількість розмовних лексем у журналістських текстах, зокрема у висвітленні політики та бізнесу. До них належать сполучення слів («wanna», «gotta»), розмовні фрази («prat», «bung», «braindead»), загальні терміни («bachelorettes») і розмовні вирази («beat around the bush»). На відміну від

інших видань, у «The Daily Telegraph» відсутні скорочення та скорочення слів, але представлена інша група, наприклад розмовні лексеми з суто експресивними емоційними значеннями («yucky»).

Таблоїди, такі як «The Daily Mail» і «The Daily Mirror», також містять значну кількість розмовних слів у різних формах і класифікаціях, таких як «baloney» (дурний), «bullish» (бичачий), «gobsmacked» (розбитий), «bowl» (миска), «bestie» (найкращий друг), «all-nighter» (всенічний), «bye-bye» (до побачення), «alkie» (алкоголь). Ці розмовні елементи мають значний стилістичний потенціал, додаючи розмовного колориту матеріалу та ефективно характеризуючи ситуації чи людей, про яких йдеться в текстах. Хоча кількість розмовних лексем тут перевищує «The Daily Telegraph», вона не дотягує до кількості, знайденої в таблоїді «The Sun».

На відміну від ЗМІ згаданих вище, «The Times», газета якісного сегменту, має порівняно невелику кількість розмовних одиниць. Лише десята частина проаналізованих матеріалів містить розмовні лексеми, переважно у вигляді контамінацій граматичних форм. Ці публікації зосереджені на аналізі фактів і подій у різних сферах життя, використовуючи переважно нейтральну лексику. Можна зробити висновок, що «The Times» наразі є зразком якісної журналістики, дотримуючись класичних стандартів, які включають аргументацію думок, інформаційну насиченість, лаконічність мови та об'єктивну подачу матеріалу.

Сьогодні мова ЗМІ має великі зміни через нові технології та відкрите спілкування, стає більш гнучкою, поєднує частини письмового та розмовного стилю, що робить спілкування простішим і кращим. Велику роль у цьому процесі відіграє використання повсякденної мови, сленгу та інших емоційних слів, які надають текстам динамічності та емоційного забарвлення. Британська преса, зокрема, «The Times», «The Daily Telegraph», «The Sun», «The Daily Mail» та інші, показують різні способи використання розмовної лексики та її адаптації. Це показує розвиток журналістської мови, яка прагне зрозумілості та залучення читачів.

3.2.3 Вплив синонімів на лексичне наповнення текстів

Вплив синонімів по лексичному наповненню текстів розглянемо на прикладі використання наступних трьох слів : «purpose», «goal» та «objective»:

1. Purpose має 2 тлумачення — план або мета.
2. Goal — щось, чого ви сподіваєтеся досягти у житті в майбутньому.
3. Objective — щось, чого ви намагаєтеся досягти, особливо в бізнесі чи політиці.

Визначимо, в якому саме стилі найчастіше використовують дані слова автори «The Times» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Частота використання в залежності від жанру тексту

Жанр	Purpose	Goal	Objective
Офіційні повідомлення	20	19	10
Огляд	13	15	4
Репортаж	10	15	4
Інтерв'ю	7	12	2
Стаття -есе	6	12	2
Коментар читача	5	7	1
Коментар експерта	5	3	3
Звіт	5	2	7
ВСЬОГО	71	84	34

Як бачимо з таблиці найчастіше дані слова зустрічаються в офіційних повідомленнях «The Times». Слово «purpose» найменше використовується в коментарях та звітах, «goal» — в звітах, а «objective» — в коментарях читачів.

Було досліджено словосполучення дієслів і прикметників, а також семантичну перевагу : «purpose», «goal» та «objective».

З Додатку 3.2.3.1 можна побачити, що «purpose» має найменшу кількість спільних дієслів на основі частоти та балів. Однак очевидно, що три синоніми

мають спільні три дієслова, які включають «accomplish», «fulfil» і «further». Більше того, «goal» та «objective» мають спільні дієслова, такі як «achieve», «pursue», «attain», «advance», «align», «outline», «articulate» та «maximise», тоді як лише одне дієслово, «effectuate», поділяється на «goal» та «objective». Таким чином, тут можна зробити висновок, що «goal» та «objective» є більш тісно пов'язаними синонімами, ніж «purpose» [28, с. 22].

Що стосується синонімів «goal» та «objective», то вони мають однакове дієслово «collocate», «pursue», яке вказує на період часу, що означає «продовжувати виконувати діяльність або намагатися досягти чогось протягом тривалого періоду часу» [1, с. 98]. Отже, слова «goal» та «objective» зазвичай використовуються з діяльністю, обмеженою за часом, наприклад:

- «Both of these cadets should have an opportunity to pursue their professional athletic goals after serving two years as officers in the Air Force, should they choose.»
- «Indigenous women pursued political and social objectives in ways that were consistent with Indigenous women's lived realities.»

Крім того, існують дієслова, які виражають вимірювання для «goal» та «objective» (тобто, оцінити та кількісно визначити), як показано в наступних прикладах:

- «In contrast, casinos in New Orleans either failed or reassessed their financial goals.»
- «The specific objectives were to assess the quality and accessibility of the data available in the 53 countries.»

Слово «purpose» здебільшого зустрічається з дієсловами, які часто вживаються у формальному контексті, наприклад, «accomplish», «effectuate», «apportion» [9, с. 141]. Загалом дієслова, з якими вживається слово «purpose», можна розділити на три групи:

1. Дієслова, які мають значення «досягти успіху в чомусь», «досягти чогось, чого довго бажали», тобто синоніми «accomplish», наприклад:

- «The following research questions served as a guide to accomplish the study's purpose.»
2. Дієслова, які мають значення «процес виконання запланованих дій», «процес здійснення планів», тобто синоніми «proceed», наприклад:
 - «The regulations furthered the purpose of the Act.201.»
 3. Дієслова, які мають значення «перемагати» («conquer», «defeat»), «підточувати» («sharpen»), «привласнювати» («appropriate») тощо:
 - «The disclosure of these records may defeat the lawful purpose of the executive session.»

Стосовно слова «goal» можна виділити сім груп. Перші дві збігаються із групами «purpose» — це «accomplish» з такими синонімами, як «achieve», «accomplish», «fulfil», «reach», «attain», та «proceed» з наступним синонімічним рядом: «set», «pursue», «strive», «continue», «effectuate» [17, с. 43]. Решту п'ять тем розглянемо на більш детальних прикладах:

1. Дієслова, які мають значення «впорядкувати», «організовувати», наприклад, «align» або «orient»:
 - «That is not aligned with the goal of universal coverage that's good and affordable.»
2. Дієслова, які мають значення «підпорядкувати», «викорінювати», що можна назвати категорією «make a minor degree» із синонімічним рядом таких дієслів, як «subordinate», «assist», «eradicate», «notch», наприклад:
 - «He subordinated his larger social goals to his private gratification.»
3. Дієслова, які мають значення «перевершувати», що можна назвати категорією «make a greater degree» із синонімічним рядом таких дієслів, як «surpass», «excel», «exceed», «outdo», наприклад:
 - «The District has improved access to HIV testing, surpassing the national goal by over a third, and is slightly ahead of the rest of the nation.»

4. Дієслова, які мають значення «вжити певних заходів», «змінити щось певним чином», що можна назвати категорією «do something with something» із такими дієсловами, як, наприклад, «individualise» або «relate»:

– «... , special educators must individualize goals, relate them to outcomes ...»

5. Дієслова, які використовуються для опису дій над іменником, наприклад, «outline», «describe», «demystify», «formalise»:

– «Our goal is to demystify the permit process and help residents ...»

Отже, на прикладі порівняння «purpose» і «goal» можна побачити їх схожість у категоріях дієслів, які мають значення досягати та процес здійснення планів, проте на прикладі інших категорій бачимо розбіжності. Хоч «purpose» і «goal» є синонімами, варіації їх вживання відрізняються. Якщо з «goal» можливе вживання дієслів, які позначають підпорядкування, перевершення, змінення, то з «purpose» такий варіант не розглядається.

Нарешті, іменник «objective» зустрічається разом з дієсловами, класифікованими на дев'ять тем. Перші дві категорії збігаються із категоріями попередніх двох іменників — дієслово «accomplish» із його синонімами, як показано в наступному прикладі:

– «Grouping up lets each player take on a certain role to help accomplish the objective.»

і дієслово «proceed» з його синонімами, наприклад:

– «Dana wanted the freedom to pursue her own objectives.»

Крім того, є також дієслова, класифіковані в темі «evaluate», що означає «оцінювати, наскільки щось добре, корисне чи успішне», тобто оцінювати, оцінювати та кількісно, як у наступному прикладі:

– «The first step is to identify and quantify the objectives associated with the problem.»

Четверта тема «arrange» включає вирівнювання, узгодження, послідовність і централізацію, як показано нижче:

- «The motives of stewards are aligned with the objectives of the collaborators.»

П'ята тема охоплює такі дієслова, як «thwart» і «go against» та їх синоніми, як показано нижче:

- «... military commitment necessary to thwart its objectives, on top of 11 years.»

Дієслова «minimise» і «subordinate» потрапляють у шосту тему «make a minor degree», що збігається з однією з тем до іменника «goal», наприклад:

- «The goal of optimization is to minimize or maximize an objective, such as ...»

Сьома тема — «make a greater degree» — знову збігається з однією з тем до іменника «goal», яка включає просування, максимізацію та оптимізацію, наприклад:

- «One project among several in the community aims to advance those objectives.»

Останні дві теми так само, як і дві попередніх, збігаються з темами до іменника «goal» та включають «do something with something», яка складається з дієслів «establish» (установити), «formulate» (сформулювати), «ascertain» (переконатися), «protect» (захистити), «mandate» (мандатувати), «release» (звільнити), як показано в наступному прикладі:

- «If the head does not establish the right objectives, then all is lost.»

і «describe», яка включає «define» (визначити), «outline» (окреслити), як показано нижче:

- «In the past, colleges have outlined their educational objectives.»

З проведеного дослідження іменників «purpose», «goal» та «objective» і їхніх асоціацій із дієсловами в офіційних повідомленнях «The Times» можна зробити низку важливих висновків. По-перше, ці слова використовуються у різних контекстах та мають різний рівень частоти вживання. «Purpose» зустрічається найрідше в коментарях та звітах, «goal» найменш активно використовується в звітах, а «objective» — у коментарях читачів. По-друге,

аналіз дієслівних асоціацій показав, що хоча всі три слова мають спільні дієслова, такі як «accomplish», «fulfil» та «further», між ними існують значні відмінності. Наприклад, «goal» і «objective» поділяють більше спільних дієслів, включаючи «achieve», «pursue», «attain», що свідчить про їхню тіснішу семантичну спорідненість порівняно з «purpose». Слово «effectuate», однак, поділяється тільки між «goal» і «objective», що додатково підтверджує їхню схожість. Також було виявлено, що «goal» і «objective» часто використовуються з дієсловами, які вказують на тривалий процес досягнення цілей, як, наприклад, «pursue». Це можна побачити в прикладах, де ці іменники описують діяльність, яка потребує часу для реалізації [28, с. 230].

Окрім спільних дієслів, «goal» та «objective» мають асоціації з дієсловами, що вказують на вимірювання та оцінку досягнень, такими як «assess» та «quantify». Наприклад, «casinos reassessed their financial goals», що демонструє схожість у контексті вимірювання результатів. У той же час «purpose» переважно використовується з дієсловами, що мають формальний відтінок, як, наприклад, «accomplish» та «effectuate», що вказує на його офіційний характер у мовленні.

Дослідження виявило, що кожен із цих іменників по-різному асоціюється з дієсловами, що описують процес досягнення цілей, і це має важливі наслідки для вибору лексики залежно від контексту. Наприклад, «goal» може бути використане з дієсловами, що означають «підпорядковувати» або «перевершувати» (наприклад, «subordinate», «surpass»), чого не можна сказати про «purpose». «Objective», своєю чергою, поділяє подібні категорії дієслів із «goal», але також вживається у формальному та оцінювальному контексті, як у випадках із «evaluate» [4, с. 136].

Таким чином, хоча «purpose», «goal» і «objective» є синонімами, їх вживання суттєво варіюється залежно від контексту, дієслівних асоціацій та семантичних відтінків. «Goal» і «objective» виявляють більшу спорідненість

між собою, тоді як «purpose» має специфічні контексти використання, пов'язані з формальними ситуаціями [26, с. 176].

Оскільки цільовими синонімами є іменники, прикметники часто зустрічаються разом із «purpose», «goal» та «objective» (див. Додаток 3.2.3.2). Додаток 3.2.3.2 демонструє наявність шести спільних прикметників для трьох цільових синонімів: «primary», «main», «educational», «specific», «stated» та «final». Однак дані підтверджують більшу синонімічну близькість «goal» і «objective», оскільки вони мають кілька спільних прикметників, зокрема «long-term», «strategic», «short-term», «shared», «instructional», «measurable» та «organizational». Лише один прикметник є спільним для «purpose» і «goal» — «noble», і три для «purpose» та «objective» — «sole», «legitimate» і «explicit», що свідчить про меншу схожість «purpose» з двома іншими іменниками.

Дані показують, що прикметники, які поєднуються зі словом «purpose», зазвичай є технічними, наприклад: «medical», «recreational», «humanitarian», «secular» та «legitimate», як у реченні:

- «The use of the chemical internally for medicinal purposes was reportedly first considered in the early 1900s.»

У випадку з «goal» прикметники пов'язані зі ступенем можливості досягнення, такі як «realistic», «attainable», «achievable», «elusive» та «unrealistic», наприклад:

- «Utopian vision of a national "preservation collection" may not be a realistic near-term goal for many reasons.»

Крім того, є прикметники, що описують «goal» як загальні наміри чи амбіції, зокрема «ambitious» і «desirable», наприклад:

- «The Phoenix City Council approved an ambitious new goal to reduce carbon pollution by 30 percent.»

Також прикметники, які позначають загальність або всеосяжність, такі як «general» та «overarching», як у прикладі:

- «We started with our mission and overarching goals, then listed our responsibilities by category.»

Це свідчить про те, що «goal» зазвичай використовується у ширшому контексті, зосередженому на кінцевому результаті, що може впливати на подальші кроки для досягнення бажаного результату.

Існують також прикметники, які поєднуються з «goal» та «objective» і вказують на обмеженість у часі, наприклад: «long-term» і «short-term». Це відповідає дієслову «pursue», що вказує на взаємозв'язок «goal» та «objective» з часовими рамками.

Таким чином, дослідження трьох майже синонімічних іменників — «purpose», «goal» та «objective» — було проведене з метою визначення їх ступеня формальності, на основі жанрового розподілу та колокаційних моделей. Оскільки дані отримані з корпусного ресурсу, результати цього дослідження показали частоту їхньої появи в різних жанрах і деталі сполучень дієслів та прикметників, використаних авторами «The Times». Зокрема, було виявлено, що «purpose» зустрічається найчастіше серед трьох синонімів, за ним йдуть «goal» та «objective». Усі три іменники найчастіше зустрічаються в офіційних повідомленнях, що свідчить про їхню однакову формальність, оскільки вони використовуються переважно в офіційному контексті. З точки зору колокацій із дієсловами та прикметниками, три синонімічні іменники поділяють деякі спільні дієслова й прикметники, а також мають подібні семантичні теми, такі як важливість, тип та стан. Однак «purpose» має менше дієслівних сполучень, і його прикметники зазвичай технічного характеру, наприклад, «medicinal» та «legitimate». Прикметники, що супроводжують «goal», вказують на проблеми можливості досягнення, намірів, амбіцій та часових рамок. У випадку з «objective» дієслова зазвичай позначають часові обмеження та вимірювання, як-от «evaluate» і «quantify». Нарешті, найбільша схожість між «goal» і «objective» полягає в тому, що вони поділяють більше спільних семантичних тем і колокацій, які вказують на часові обмеження. Незважаючи на деякі збіги, ці синоніми мають свої унікальні колокації з дієсловами та прикметниками, що свідчить про їхню неможливість повної заміни в усіх контекстах.

ВИСНОВКИ

Роль мови у військовому дискурсі є невід'ємною складовою формування наративів, що впливають на суспільну свідомість, особливо в умовах сучасних військових конфліктів. У цій роботі було досліджено мовні засоби, що використовуються британською газетою «The Times» у висвітленні російсько-української війни. Проведений аналіз підтвердив актуальність і доцільність вивчення публіцистичного стилю як потужного інструмента комунікації, що одночасно відображає й формує сприйняття подій.

У результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що англійська публіцистика орієнтується на прагматичність, об'єктивність та чіткість вираження думок, що зумовлено демократичними традиціями та незалежністю пресових органів. Англійські публіцистичні тексти орієнтовані на швидке й ефективне донесення інформації до широкої аудиторії, що особливо актуально в умовах сучасного інформаційного перевантаження..

У результаті дослідження характеристик текстів воєнної тематики можна зробити висновок, що військові тексти поєднують елементи технічної, наукової та інституційної комунікації, демонструючи тісний зв'язок з соціальними та політичними реаліями. Важливим аспектом є роль контексту у військовому дискурсі, особливо в неформальних формах спілкування, де використання сленгу та ієрархічних структур підкреслює статусно-рольові відносини.

Під час дослідження лексичних та стилістичних засобів у публіцистичних текстах було з'ясовано, що основними рисами таких текстів є стандартизація та експресивність. Оскільки публіцистика орієнтована на масового читача, автори часто використовують лексичні й синтаксичні засоби для досягнення максимального впливу на аудиторію. Стилійний вибір текстів обумовлений необхідністю чітко та доступно донести інформацію, водночас створюючи емоційний відгук у читача. Інформативна функція публіцистики реалізується через документальну точність і об'єктивність викладу, коли прагматична функція забезпечує емоційний вплив та формує

громадську думку. Експресивність публіцистичних текстів досягається через використання різноманітних стилістичних засобів, серед яких фразеологізми, терміни та скорочення, що роблять текст більш інформативним та емоційно насиченим, тоді як стандартизація проявляється у використанні нейтральних лексичних елементів, що забезпечують чіткість і зрозумілість. Публіцистичні тексти також вирізняються певною лаконічністю, використанням еліптичних речень та прямої мови для підвищення достовірності. Було висвітлено, що лексичні та стилістичні засоби є важливими інструментами для ефективної комунікації в публіцистиці, тому що вони сприяють досягненню основних функцій публіцистичних текстів, таких як інформування, емоційний вплив і формування громадської думки, що в свою чергу підвищує ефективність їх впливу на широку аудиторію.

Висновок дослідження функцій заголовків у висвітленні російсько-української війни вказує на важливість медіа-дискурсу у формуванні громадської думки та сприйняття подій війни. Заголовки є ключовими елементами медіа-матеріалів, оскільки виконують різноманітні функції, які впливають на емоції, інформованість і навіть поведінку читачів. П'ять основних функцій заголовків — інформативна, емоційна, аналізуюча, мобілізуюча та прогнозуюча — допомагають створювати різні наративи та контексти, які формують сприйняття війни в масах. Таким чином, заголовки не лише виконують функцію привернення уваги, а й є потужним інструментом маніпуляції, який має глибокий вплив на суспільну свідомість, адже вони сприяють формуванню поглядів на війни, визначенню ставлення до учасників конфлікту та міжнародної політики, а також мобілізують громадськість на підтримку конкретних дій.

Аналіз перекладу військової термінології з англійської мови в статтях британської газети «The Times» показав використання різних технік перекладу, серед яких домінують калькування, пошук лексичних еквівалентів та транслітерація. Калькування, як найбільш поширений метод, забезпечує збереження значення термінів при їх прямому перенесенні на мову перекладу.

Пошук лексичних еквівалентів, у свою чергу, дозволяє точно передавати зміст термінів, враховуючи особливості мови перекладу, а транслітерація дає можливість зберегти звукову структуру термінів, особливо у випадках, коли прямий еквівалент відсутній. Застосування цих технік забезпечує точність, адекватність та зрозумілість перекладених текстів, що є важливим для ефективної комунікації та сприйняття інформації.

Також можна зробити кілька важливих висновків щодо використання військової лексики в англійських фразеологічних одиницях. Внаслідок дослідження військових фразеологізмів у рамках чотирьох основних тематичних груп було виявлено, що значна частина фразеологізмів поєднує компоненти з різних тематичних груп, що свідчить про взаємозв'язок між різними аспектами військової діяльності, зокрема між застосуванням зброї, бойовими діями та військовою стратегією. Військова лексика в англійській фразеології продовжує залишатися важливою частиною мови та публіцистики, а дослідження її застосування дозволяє краще зрозуміти мовні особливості та концепти, що пов'язані з військовою сферою.

Також у публіцистичних текстах політичний дискурс, зокрема в умовах воєнного конфлікту, активно використовує евфемізми як інструмент маніпуляції, що дозволяє змінювати сприйняття подій і їх наслідків. Евфемізми в політичних контекстах часто маскують або пом'якшують жорстоку реальність військових дій та соціальних проблем, створюючи альтернативну картину реальності, яка відповідає політичним цілям і редакційним стратегіям, проте водночас евфемізми є потужними маніпулятивними інструментами, здатними змінювати суспільну свідомість, формуючи певне ставлення до військових подій через використання подібної лексики.

У результаті аналізу синонімії в англійській мові було встановлено, що синоніми є важливими лексичними одиницями, які збагачують мовлення та дозволяють досягати точності висловлювань. Синоніми класифікуються за різними критеріями, а особливу увагу привертає те, що синоніми часто не є

взаємозамінними в будь-якому контексті. Їхнє використання залежить від семантичних, лексичних і стилістичних обмежень, які можуть проявлятися у вигляді сполучуваних обмежень (наприклад, у виборі слів-супутників), контекстуальних залежностей, які можуть утворювати нові відтінки значення, та референційних обмежень, коли зміст слова впливає на вибір відповідного синоніма. Дослідження також продемонструвало, що синоніми формують ряди з доміантним словом, яке виконує узагальнюючу функцію. Відмінності між членами рядів можуть бути як смисловими, так і стилістичними, що дозволяє більш точно передавати нюанси думки чи емоційного забарвлення висловлювання. Практичне вивчення синонімів є цінним для вдосконалення навичок перекладу, створення стилістично багатого тексту та розвитку мовної чутливості, а отримані результати даного дослідження можуть стати основою для подальших досліджень у галузі лексикології, лексикографії та методики викладання мови.

Дослідження також виявило, що військові метафори є визначальною рисою у текстах, які стосуються соціально-політичних та економічних питань. Аналіз медійного мовлення свідчить, що активізація таких метафор відбувається в кризові історичні періоди, коли суспільство стикається з інтенсивними викликами і конфліктами. Результати дослідження підтвердили, що метафори війни все частіше переходять із військової сфери у побутову та розмовну мову, завдяки чому стають звичним способом мислення та вираження ідей у різних сферах життя. Це відображається навіть у нових технологічних поняттях, що характеризують віртуальні конфлікти. Таким чином, військові метафори є не просто мовними засобами, а потужним інструментом соціально-політичного впливу.

Дослідження функцій колоквіалізмів у воєнних текстах показало, що розмовна лексика, яка включає просторіччя, сленг, редуплікації, граматичні контамінації та емоційно-експресивні елементи, відіграє ключову роль у сучасній мові ЗМІ, адже її використання дозволяє створити емоційно забарвлені, динамічні й доступні тексти, які сприяють кращому розумінню

аудиторією складних суспільних і політичних питань. Газетна журналістика, особливо у Великій Британії, демонструє тенденцію до гібридизації літературної форми із розмовною. Це дозволяє встановлювати комунікативний зв'язок із широкою аудиторією, підвищувати емоційний впливу тексту, залучати увагу читача та спрощувати подання складних тем. Використання розмовної лексики у якісній пресі є новим явищем, що відображає зростаючу увагу до сучасних читачів і їхніх очікувань.

Отже, у дослідженні була розглянута роль мови в військовому дискурсі, зокрема у висвітленні російсько-української війни в британській газеті «The Times». Аналіз показав, що публіцистика є важливим інструментом формування громадської думки, оскільки через використання метафор, фразеологізмів і евфемізмів медіа здатні не лише інформувати, а й маніпулювати сприйняттям подій. Зокрема, дослідження мовних засобів і функцій заголовків підтвердило їх значення у створенні емоційно насичених і влучних наративів, що впливають на соціальну свідомість. До того ж методи перекладу військової термінології, такі як калькування та пошук лексичних еквівалентів, сприяють точності й зрозумілості перекладів, що важливо для міжнародної аудиторії. А також було висвітлено, що військові метафори і колоквиалізми активно використовуються у медіа для створення динамічних і доступних текстів, що підвищує емоційний вплив і залучення читачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Адмоні В.Г. Відбір мовних засобів та питання стилю. Адмоні В.Г., Сильман Т. І. Питання мовознавства. 2021. № 4. С. 93-100.
2. Аксьонов А. Т. До питання про взаємодію між англійською військовою термінологією та загальнонародною лексикою. Київ, 2020. 117 с.
3. Баллі Ш. Мова життя. 2023. – 232 с.
4. Беляєва Т.М., Хом'яков В.А. Нестандартна лексика англійської. Львів, 2020. 136 с.
5. Бибик С. П. Оновлена стильова норма засобів масової інформації. Українська мова. 2016. № 5. С. 69 - 77.
6. Білодід І. К. Мова масово-політичної інформації. І. К. Білодід, М. М. Пилинський, К. В. Ленець та ін. Київ: Наукова думка, 1979. 324 с.
7. Вареник С. В. У пошуках комічної ситуації. Культура слова. Вип. 26. 1984. С. 68.
8. Винокур Т. Г. Закономірності стилістичного використання мовних одиниць. Київ, 2020. 237 с.
9. Гарбовський Н. К. Порівняльна стилістика професійного мовлення. Київ, 2020. 141 с.
10. Девкін В. Д. Діалог: німецька розмовна мова в порівнянні з російською. Київ, 2021. 159 с.
11. Дуброва Ю. Ю. Структурно-змістовна специфіка багатокomпонентних термінів (на матеріалі військових документів). Київ, 2020. 24 с.
12. Єрмоленко С. Я. Публіцистичний стиль. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2017. С. 562.
13. Єрмоленко С. Я. Стильові різновиди української мови. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2017. С. 678.
14. Жовтобрюх М. А. Мова української періодичної преси (кінець ХІХ - початок ХХ ст.). Київ, 1970. 308 с.

- 15.Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ ст.: функціональний і прагмалінгвістичний аспекти. Вінниця, 2019. 400 с.
- 16.Коваль А. П. Особливості мови і стилю засобів масової інформації. А. П. Коваль, Г. Я. Солганик, О. Ф. Пінчук та ін. Київ: Вища школа, 1983. 378 с.
- 17.Козловська Л. Нове оцінне слово в журнальних публікаціях 90-х років. Культура слова. Вип. 51. 1998. С. 38 - 45.
- 18.Кучинська Є. А., Ларченкова Є. В. До питання про жанри воєнного англійського дискурсу. Філологічні науки Питання теорії та практики. 2017. №5. С. 113-117.
- 19.Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, якими ми живемо. Теорія метафори: зб. наук. робіт. Київ, 2020. С. 387-416.
- 20.Лукиянчук Ю. Способи класифікації військових термінів. Наукові записки національного університету «Острозька академія». № 66. Острог 2017. С. 65-67. URL: <https://eprints.oa.edu.Ua/7825/1/22.pdf>
- 21.Малиновська А. Г. Ключові аспекти вивчення колоквиальної лексики в англійській та російській мовах. Гуманітарні дослідження. 2019. С. 8-13.
- 22.Маслова В. А. Параметри експресивності тексту. Людський чинник у мові: Мовні механізми експресивності. Київ, 2021. С. 214.
- 23.Мороховський О. М. Стилїстика англійської мови. Київ, 2021. 272 с.
- 24.Нелюбін Л. Л. Військовий переклад та його особливості: підручник військового перекладу (загальний курс). Київ, 2021. 379 с.
- 25.Орлов Г. А. Сучасна англійська мова. Київ, 2021. 240 с.
- 26.Островська О.М. Лінгвостилістичні засоби оцінки. Львів, 2021. 176 с.
- 27.Отрішко К.А. Способи перекладу військової термінології. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. 2019. С. 27-33.
- 28.Павленко В. В. Лексико-стилістичні особливості матеріалів британських газет. Наукові записки. Серія «Філологічна». Вип. 37. 2017. С. 235-136.

29. Погонєць В. В. Поповнення військової лексики та фразеології англійської мови : лінгвальний та соціолінгвальний параметри. Запорізький національний університет, 2019. 22 с.
30. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2020. 248 с.
31. Приходько Г.І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові. Запоріжжя : Запорізький державний університет. 2021. 361 с.
32. Разінкіна Н. М. Стилїстика англійського наукового тексту. Київ, 2023. 216 с.
33. Сагач Г. М. Експресивне словотворення в публіцистиці. Культура слова. Вип. 15. 1978. С. 37 - 42.
34. Сидорук Г.І., Сухляк В.Ю. Калькування, описовий переклад та підстановки під час перекладу термінології наукових текстів. *Filologia, sociologia i kulturoznawstwo. Osiqgnicia naukowe, rozwoj, propozycje.* 2016. С. 113-115. URL: <http://surl.li/jhcnf>
35. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>
36. Солганік Г.Я. Виразні ресурси лексики публіцистики. Поетика публіцистики. Київ, 2020. С.10-20.
37. Степаненко М. Політичне сьогодення української мови. Харків: Видавництво Іванченка, 2017. 614 с.
38. Стецула І. В. Політичний дискурс засобів масової комунікації: трансформація прагмалінгвістичних параметрів функціонування (на матеріалі української преси). Львів, 1994. 24 с.
39. Стрелковський Г. М. Теорія та практика військового перекладу. Київ, 2019. 151 с.
40. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. Філологічні студії. Методика викладання мов. 2018. С. 272-281.
41. Худолій А. О. Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця ХХ – початку ХХІ століття. Острог: Вид-во НаУОА, 2006. 382 с.

42. Худолій А. О. Метафорична концептуалізація в сучасних американських публіцистичних текстах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 2, березень. С. 217–222.
43. Шевчук В. Н. Похідні воєнні терміни в англійській мові. Київ, 2023. 231 с.
44. Яценко Н. О. Формування назв військового одягу в українській мові : монографія. Київ, 2019. 179 с.
45. Allegretti A. Rishi Sunak pledges up to £250m to keep lights on in Ukraine. 12.06.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/rishi-sunak-pledges-up-to-250m-to-keep-lights-on-in-ukraine-q68qr855p>
46. Bennetts M. Lviv attack: Husband sees his wife and daughters killed by missile. 04.09.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/lviv-attack-ukraine-russia-missile-dead-family-q9q8zpptf>
47. Bennetts M. Patriotism and paranoia: what ordinary Russians think about the war. 28.07.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/patriotism-and-paranoia-what-ordinary-russians-think-about-the-war-6gcrrxh3n>
48. Bennetts M. Poltava attack: at least 51 dead as Russian missiles hit central Ukraine. 03.09.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/poltava-attack-at-least-41-dead-as-russian-missiles-hit-central-ukraine-6929hjdfg>
49. Bennetts M. Ukraine loses more than 1,000 men in battle for a single village. 18.07.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/ukraine-krynky-kherson-region-russia-troops-dead-n0rrxnpqc>
50. Brown L. Will NATO's robot weapons fend off Russia? Baltic leaders hope so. 04.11.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia->

[ukraine-war/article/will-natos-robot-weapons-fend-off-russia-baltic-leaders-hope-so-35828lt56](https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/will-natos-robot-weapons-fend-off-russia-baltic-leaders-hope-so-35828lt56)

51. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>
52. Collins online dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com>
53. Fleischer W. Stilistik der Deutschen Gegenwartssprache/ Fleischer W., Michel G., Starke G. Frankfurt am Main, Berlin, Bern 1996. 341 S.
54. Khudoliy A. O. Conceptual metaphors in American journalistic texts. Advanced Education. National University of Ostroh Academy, Ostroh, 2018. P. 175-184
55. Kronrod A. Accessibility theory and referring expressions in newspaper headlines // Journal of Pragmatics. 2001. Vol. 33, № 5. P. 683-699.
56. Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com>
57. Naylor A. Ukraine destroys Russian arms depot with drone strikes. 29.09.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/ukraine-russia-ammunitions-warehouse-destroyed-9kb6wdgqn>
58. Parfitt T. At least 28 dead after fiercest Russian air assault on Ukraine since August. 18.11.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/eight-dead-russia-missile-drone-strike-ukraine-5ljsv55rd>
59. Philp C. Deadly Russian strikes hit power and water in Ukraine. 26.08.2024. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/ukraine-russia-war-latest-missile-strikes-gjsl6dbj8>
60. Taiwo R. Language, Ideology and Power Relations in Nigerian Newspaper Headlines. Nebula. 2020. Vol. 3, № 1. P. 218-245.
61. Tepavcevic M. Linguistic Specificities of Media Headline Discourse - in the Case of Montenegrin Newspapers. Media Dialogues /Medijski dijalozi. 2019. Vol. 14, № 2. P. 75-87.
62. The Times. URL: <https://www.thetimes.co.uk/russia-ukraine-war>

63. Wentworth. H., S. Flexner. Dictionary of American Slang. Second Supplemented Edition. New York: Thomas Y. Crowell Publishers, 1975. 766 p.
64. Wood F. The Dictionary of English Colloquial Idioms. 1979. 360 p.

ДОДАТКИ

Додаток 3.1.1.1

Приклади застосування калькування при перекладі військових термінів

Ракетні війська та артилерія	Rocket Forces and Artillery	Контрбатарейна боротьба	Counterbattery fight	Реактивна система залпового вогню	multiple launch rocket system
вогневі позиції	firing positions	Мінне поле	minefield	Диверсійна група	sabotage group
оборонні лінії	defence lines	Протиповітряна оборона	air defence	Піхота	infantry
Стратегічний прорив	strategic breakthrough	Контрнаступ	Counteroffensive	Механізова-на бригада	mechanized brigade
Бригада територіальної оборони	Territorial Defence Brigade	Обстріл	shelling	Бойове завдання	combat mission
Командир загону саперів	the commander of a sapper squad	Лінія фронту	frontline	Засоби ураження	means of destruction
Зуби дракона	dragon's teeth	Винищувач	fighter aircraft	Інженерні війська	engineering troops
Підрозділ бронетехніки	armoured unit	Понтонний міст	pontoon bridge	Фортифікаційні споруди	fortifications
Стратегічна позиція	strategic position	Полігон	polygon	Саперний взвод	sapper platoon
Спостережний пост	observation post	Протитанкова артилерія	antitank artillery	Резервні сили	reserve forces
Спеціальна воєнна операція	special military operation	Тактична група	tactical group	Командний пункт	command post
Вогневий контроль	fire control	Повітряний удар	airstrike	Передова лінія	forward line
Наземні лінії зв'язку	ground communication lines	Балістична ракета	ballistic missile	Польовий госпіталь	field hospital
Основні зусилля	main efforts	Бронетранспортер	armoured personnel carrier	Військовий аеродром	military airfield
Оперативна обстановка	operational situation	Артилерійська батарея	artillery battery		

Приклади застосування прямих еквівалентів при перекладі військових термінів

Повітряна тривога	air raid alert	Танковий взвод	tank platoon	Зенітна установка	anti-aircraft gun
Блокпост	checkpoint	Мінне поле	minefield	Розвідувальний дрон	reconnaissance drone
Контрнаступ	counteroffensive	Протиповітряна оборона	air defence	Піхота	infantry
Засідка	ambush	Штурмова група	assault group	Система залпового вогню	multiple rocket launcher system
Сапер	sapper	Обстріл	shelling	Перехоплення	interception
Фугас	IED (improvised explosive device)	Окоп	trench	Ротаційний підрозділ	rotational unit
Рота	company	Винищувач	fighter aircraft	Контрбатареї-ний вогонь	counter-battery fire
Бригада	battalion	Укріплення	fortifications	Бойовий наказ	combat order
Батальйон	strategic position	Піхотна зброя	infantry weapon	Саперний взвод	sapper platoon
Командний пункт	command post	Артилерійський обстріл	artillery barrage	Резервні сили	reserve forces

Додаток 3.1.1.3

Приклади застосування транслітерації при перекладі військових термінів

Точка-У	Tochka-U	Смерч	Smerch	Іл-76	Іл-76
БМ-21 Град	BM-21 Grad	Ураган	Uragan	БТР-80	BTR-80
Х-47 Кинджал	H-47 Kinzhal	Град	Grad	БТР-4	BTR-4
Калібр	Kalibr	Акація	Akatsiya	БМП-3	BMP-3
Бук М-1	Buk M-1	Панцир-С1	Pantsir-S1	Корнет	Kornet
Шахед	Shahed	Тайфун	Typhoon	Верба	Verba
МіГ-29	MiG-29	Тунгуска	Tunguska	Тор-М2	Tor-M2
Су-25	Su-25	Ка-52	Ka-52	Нона	Nona
С-300	S-300	Т-73	T-73	Орлан-10	Orlan-10
Іскандер-М	Iskander-M	Т-90	T-90	Байрактар	Bayraktar

Додаток 3.2.3.1

Використання дієслів у сполученні Purpose, Goal та Objective

№	Purpose			Goal			Objective		
	Дієслово	Кількість	Частота	Дієслово	Кількість	Частота	Дієслово	Кількість	Частота
1	serve	5,097	4.70	achieve	7,229	6.36	achieve	1,719	6.61
2	suit	381	4.14	set	4,384	3.52	meet	770	3.13
3	accomplish	346	3.40	reach	3,008	3.66	accomplish	469	5.85
4	defeat	291	3.73	accomplish	2,148	5.65	pursue	222	4.42
5	fulfil(l)	369		pursue	1,061	4.32	define	201	3.44
	fulfill	212	4.53						
	fillfill	157	4.05						
6	further	41	3.91	assist	552	4.42	establish	174	3.01
7	effectuate	19	6.19	attain	597	5.73	attain	138	5.93
8	outlive	17	3.32	advance	273	3.05	assess	90	3.26
9	misappropriate	9	5.39	strive	197	3.74	fulfil(l)	125	
							fulfill	81	5.10
							fulfil	44	4.18
10	subserve	6	6.76	fulfil(l)	305		secure	74	3.24
				fulfill	192	4.00			
				fulfil	113	3.19			
11	whet	5	3.12	align	171	3.59	align	74	4.71
12	apportion	5	3.15	outline	153	3.36	evaluate	65	3.03
13	banter	5	3.21	articulate	102	3.01	advance	61	3.20
14				maximize	95	3.04	outline	55	4.20
15				orient	95	3.75	formulate	44	4.65
16				surpass	82	3.43	maximize	33	3.83
17				further	59	4.05	minimize	32	3.22
18				eradicate	41	3.14	articulate	23	3.18
19				notch	29	3.94	mandate	17	3.74
20				reassess	22	3.49	further	16	4.50
21				disallow	14	3.81	reconcile	14	3.07
22				subordinate	10	3.49	optimize	12	3.56
23				individualize	8	3.01	thwart	11	3.44
24				demystify	8	3.63	liberate	10	3.07
25				effectuate	7	4.36	quantify	10	3.10
26				recommit	5	4.12	ascertain	7	3.01
27							restate	4	3.90
28							sequence	4	3.87
29							subordinate	4	4.47
30							centralize	2	3.07

Сполучення з прикметниками Purpose, Goal та Objective

№	<i>Purpose</i>			<i>Goal</i>			<i>Objective</i>		
	Прикметник	Кіль-ть	Частота	Прикметник	Кіль-ть	Частота	Прикметник	Кіль-ть	Частота
1	sole	1,219	6.55	ultimate	2,173	6.00	main	652	4.72
2	primary	1,088	4.37	primary	1,602	4.54	primary	652	5.56
3	practical	903	4.92	main	1,345	3.43	specific	414	4.12
4	man	886	3.22	common	1,330	3.11	clear	330	3.00
5	present	792	3.74	long-term	1,089	4.42	strategic	268	5.45
6	educational	766	4.12	specific	1,039	3.11	educational	236	4.35
7	specific	752	3.03	educational	648	3.50	subjective	229	6.63
8	useful	471	3.35	stated	600	7.27	key	185	3.22
9	informational	460	7.34	ambitious	557	5.20	stated	180	7.84
10	express	342	6.96	overall	485	3.27	ultimate	178	4.73
11	legitimate	337	3.95	realistic	459	4.54	instructional	157	5.60
12	intended	289	6.06	lofty	393	6.66	environmental	151	3.01
13	peaceful	254	3.96	strategic	384	3.66	overall	143	3.82
14	stated	247	6.35	short-term	311	4.40	long-term	138	3.76
15	ultimate	240	3.21	shared	289	3.79	principal	111	4.74
16	medicinal	206	6.55	worthy	274	3.96	broad	106	3.00
17	dual	202	4.71	sustainable	228	3.59	abstract	105	4.99
18	secular	164	3.82	instructional	214	3.74	measurable	94	7.13
19	recreational	157	4.65	achievable	207	6.74	secondary	84	4.11
20	charitable	132	4.29	modest	196	3.20	consistent	78	3.10
21	noble	119	3.38	desired	195	4.51	fundamental	74	3.29
22	humanitarian	107	3.62	attainable	194	7.23	immediate	67	3.06
23	nefarious	107	6.22	overarching	161	6.29	shared	61	3.87
24	illustrative	104	6.39	elusive	158	4.62	short-term	57	4.28
25	explicit	98	3.17	noble	157	3.39	legitimate	53	3.26
26	lawful	36	4.86	postsecondary	129	5.24	sole	50	3.95
27	diagnostic	32	3.58	unrealistic	126	4.51	cognitive	49	3.26
28	promotional	30	4.49	improving	123	3.70	statutory	46	5.33
29	comparative	77	3.57	organizational	112	3.07	organizational	45	4.06
30	descriptive	75	3.69	laudable	101	6.72	explicit	44	3.95